

Kresťanstvo je životný štýl

Naša gréckokatolícka cirkev prežila vo svojej histórii celú paletu utrpení, a stratila pre Krista všetko, aby nakoniec, ako to ukazuje prítomnosť, mnoho získala v podobe vlastnej identity a stálej vernosti Kristovi i Petrovmu stolcu.

Od roku 1950 bola naša cirkev v celom Československu úplne zlikvidovaná a postavená mimo zákon. A tento stav trval plných osemnásť rokov. Až v roku 1968 bola jej činnosť opäť povolená, avšak jej pôsobenie právne i fakticky nedoriešené. V tých podmienkach naša cirkev nežila, len živorila. Je ešte dosť žijúcich svedkov tohto prenasledovania našej viery. Poznajú tak blahej pamäti nášho biskupa Pavla Gojdiča, ktorý bol odsúdený na doživotie a vo väzení aj zomrel. Sú medzi nimi i mnohí naši kňazi a veriaci, ktorí tiež okúsili toto prenasledovanie. Stojí za zmienku aj to, že v tom období kňazi západného obradu mali štátnou mocou zakázané vysluhovať sviatosti našim veriacim. Neraz ani mŕtvi z našej cirkvi nesmeli byť pochovávaní s kresťanskou úctou. Napriek tomu si naši veriaci zachovali vernosť k cirkvi a k Stolici sv. Petra.

V súčasnosti je nevyhnutné napraviť mnohé škody tak materiálne ako aj morálne a duchovné, ktoré boli spôsobené za vlády bezbožného komunizmu, ktorý našu cirkev zmiel z povrchu. Stúpenci marxizmu urobili toto skazonosné dielo len preto, aby vykynožili religiozitu zo srdc našich veriacich, z vedomia tohto národa. A v celku sa im to darilo. Ved' mnohí veriaci

odpadli od kresťanského spôsobu života a neraz aj od viery.

Je neľahkou úlohou v tomto čase naprávať krivdy minulosti formou vyjednávania. Obávame sa, aby sa dialóg nestal monológom jednej strany na úkor zamlčovania pravdy a popierania spravodlivosti. Dialóg medzi dvoma cirkvami sa má viesť v úprimnosti, pravde, spravodlivosti a láske. Základom všetkého je pravda a spravodlivosť, vrcholom však láska. Kto by mohol poprieť, že trvalý pokoj sa môže dosiahnuť ináč než spravodlivosťou a pravdou?

Naši veriaci nechcú nič iné, len čo im patrí. Nechcú žiadne dary, len nastolenie spravodlivosti a právneho poriadku. Vyriešenie sporných otázok očakávajú od štátu. Štát totiž v minulosti narobil tieto krivdy, je teda v jeho kompetencii upraviť majetkové vzťahy. V tomto prípade to neznamená zasahovanie do vnútorných záležitostí cirkvi. Toto je jediná cesta k pokoji.

Naznačené problémy však nie sú v súčasnom kresťanstve jediné. Kresťanstvo v 20. storočí žije v dvoch protikladných sférach. V liberalizme (rôzne formy, ktoré prináša demokracia) a v totalizme (silne pretrvávajúcom i dnes). Toto rozdelenie sveta je znamením časov, je klasickou ukážkou, ako vyzerá človek i spoločnosť bez Boha alebo i s Bohom, uznávaným iba formálne.

Všetky možné ľudské modely bez praktického kresťanstva končia v tragédiách.

Do dejín ľudstva musí viditeľne vstúpiť Boh. Boh si sám vybral spôsob vstupu do sveta už vtedy, keď ako Bohočlovek žil na tejto zemi. Tak, ako vtedy i teraz musí vstúpiť do sveta cez Cirkev. Cez Cirkev ako spoločenstvo, ale i cez jednotlivých jej členov. Tento vstup by mal byť koncentrovaným ekumenickým kresťanským vstupom do všetkých sfér ľudského života.

ABY VŠETCI JEDNO BOLI,
AKO TY OTČE, SI VO MNE
A JA SOM V TEBE, ABY AJ ONI
V NÁS JEDNO BOLI, ABY SVET
UVERIL, ŽE TY SI MA POSLAL

TÝŽDEŇ MODLITIEB za jednotu kresťanov

Ako každoročne prebieha aj teraz v celej katolíckej cirkvi od 18. do 25. januára týždeň modlitieb za jednotu kresťanov. Od roku 1966 pripravujú tento týždeň vzájomnou spolupracou Sekretariát pre jednotu kresťanov so Svetovou radou cirkví v duchu slov Žalmistu: „Chváľte Pána všetky národy a vzdaj mu chválu ľud všetkých krajín“. (Žalmi 117)

STRETNUTIA SO SVÄTÝMI

20. január
Sv. Eutym Veľký,
ctihodný (377-474)

Východná cirkev má veľa významných postáv z rehoľného a pustovníckeho života. Sv. Eutym je jedným z nich. Narodil sa r. 377 v Meletine v Malej Arménii. Už od mladíckych rokov bol veľmi zbožný, preto ho tamojší biskup vysvätil za kňaza a menoval za predstaveného všetkých kláštorov v meste. Eutym však túžil po pustovníckom živote, preto sa o päť rokov neskôr usadí v jaskyni, kde žije prísny asketickým životom. Jeho svätosť, ale i schopnosť uzdravovať, sa stala známou v ďalekom okolí. Mal stovky nasledovníkov, ktorých viedol k modlitbe, práci a pôstu. Učil ich: „Nasledujeme sv. apoštola Pavla, ktorý pracoval vo dne i v noci, chránil sa nečinnosti a svojou prácou slúžil aj druhým.“ Vyslal svojich zástupcov na Efezský i Chalcedonský snem a pričinnil sa o porážku bludárov v Jeruzaleme. Zomrel vo veku 97 rokov uprostred modlitieb.

28. január
Sv. Efrém Sýrsky,
ctihodný (306-373)

Cirkev započítava sv. Efréma k najväčším svojim učiteľom, cirkevným

Otcom. Narodil sa okolo r. 306 v Nisibisi v hornej Mezopotámii. Ako chlapec bol veľmi bystrý, ale rovnako prešibaný a rozmarný. Vytriezvel z toho až vtedy, keď bol nevinne uväznený. Odchádza z väzenia na púšť, kde sa celý oddáva modlitbe a životu zasvätenému Bohu. Z pokory prijíma len svätenie na diakona. Káže a píše. Je autorom početných komentárov ku knihám sv. Písma, homílií, polemických spisov proti gnostikom. Zložil veľa liturgických spevov a hymien. Na strunách jeho srdca akoby sa ozývala sama láska Božia, takže ho právom nazvali „HARFA DUCHA SVÄTÉHO“. Vo svojom diele píše: „Človeče, prečo sa tak viažeš k zemi? Obráť sa hore a dobrý a láskavý Kristus ťa zdvihne.“

30. január
TROCH SVÄTITEĽOV

Východná cirkev si úcti svojich najvýznamnejších Otcov, učiteľov cirkvi sv. Bazila Veľkého, Gregora Bohoslovca a Jána Zlatoustého nielen vlastnými liturgickými sviatkami, ale aj týmto spoločným. Je to tým, že na konci 11. stor. bol v Carihrade spor, ktorý z nich je najväčším svätým. A tak sa všetci traja zjavili tamojšiemu biskupovi Jánovi a povedali mu: „Všetci u Boha máme tú istú slávu a niet medzi nami o tom sporu. Preto nech nás ani ľudia nerozdeľujú.“ Ich odkazom pre nás je, aby sme sa nevyzvedali, ktorý svätý je väčší, ale sa snažili o to, aby sme my boli aspoň najmenší v nebeskom kráľovstve.

Kresťanstvo je životný štýl

(Dokončenie z 1. strany)

Nielen v chráme a v škole, ale všade, lebo kresťanstvo nie je iba náboženskou adoráciou a obradom, ale životným štýlom, praktickým životom vždy a všade.

Zrútenie totalitných systémov v Európe je završením experimentu budovania sveta bez Boha a teda bez slobody, práva a spravodlivosti. Láska v ňom nielen stratila svoju tvár, ale aj svoje meno. Toto zlo ako každé zlo môže byť pre múdreho, spravodlivého, ba i bežného človeka poučením: nikdy viac! A má byť silným impulzom robiť dobro a slúžiť dobru.

Západná Európa je pod demokratickým totalizmom dolára. Nepresťáva sa vytvárať trieda chudobných. A tu by som mal opäť ukázať jas kresťanstva, a to nielen ako

kresťanstva náboženstva, ale ako ľudského systému striednosti, odriekania sa, ovládania svojich zmyslov a sklonov a pokory. Kresťanský duch by mal ovládnuť aj politický a hospodársky život.

Kresťanstvu v súčasnosti veľmi škodí separatizmus každého druhu. Ako protipól sekularizácie však nemožno pestovať ani triumfalizmus. Naša viera je náš život.

Nová evanjelizácia bez ekumenizmu sa trvalo neuplatní, lebo ak my budeme príliš aktívni, naši odlúčení bratia budú v tom vidieť pokus o ich likvidáciu. V novej evanjelizácii musia byť všetci kresťania a pre všetkých. „Id'te do celého sveta a kážte evanjelium celému stvoreniu.“ Nemôžeme si robiť iné projekcie a plány. Ak nevyjdeme z vlastných hradieb,

nikdy neopustíme stav, z ktorého nás vyháňa sám Ježiš Kristus. Túto obruč, ktorá sa vytvárala cez stáročia, musíme pretrhnúť vlastnými rukami.

Naša grécko-katolícka cirkev prežila celú paletu utrpenia a stresov, stratila všetky nehnuteľnosti, sme cirkev stáleho odpúšťania. Musíme žiť spolu i s tými, ktorí hriech neol'utovali, ba chcú, aby sme ich počiny nepovažovali za hriech i vtedy, keď hriech trvá.

Pri opätovnom odpustení však žiadame o nastolenie spravodlivosti a práva. Inak by sme boli proti prirodzenému i Božiemu zákonu. Spravodlivosť i právo a z nich plynnúci pokoj je depositom Cirkvi.

Niet inej cesty k pokoju a láske iba cesta Ježiša Krista, Boha a človeka, ktorý nás oslobodil, a o ktorom chceme vydať svedectvo tomuto pokoleniu svojím životom.

o. biskup, mons. Ján HIRKA
(prejav o. biskupa na synode v Ríme)

Evanjelizácia — nádej ľudstva

Rozhovor s o. biskupom mons. Jánom Hirkom po jeho návrate zo synody v Ríme

○ Otec biskup, osobne ste sa zúčastnili mimoriadnej biskupskej synody o Európe, ktorá sa konala v Ríme v dňoch od 28. novembra do 14. decembra 1991. Čo by ste považovali za potrebné nám o nej bližšie povedať?

○ Najprv by som chcel vysvetliť tým, ktorí to azda nevedia, že synoda biskupov je od II. vatikánskeho koncilu poradným zborom pápeža. Okrem iného vyzdvihuje skutočnosť, že služba biskupov sa nevzťahuje iba na diecézy, ale že majú spoluzodpovednosť za celú cirkev.

Ako si určite všetci pamätáte, Svätý otec po prvýkrát oznámil zvolanie tejto synody pri svojej návšteve u nás na Velehrade v roku 1990. Bolo to obdobie tesne po páde komunistického systému vo východnej i strednej Európe, keď sme sa ocitli v úplne novej historickej situácii, ktorá nás, úprimne povedané, i zaskočila. Zrútil sa múr rozdeľujúci Európu a bolo treba hľadať — teraz už spoločne — spôsoby, ako čo najúčinnejšie ohlasovať evanjelium tak na doráňanom Východe ako aj na blahobytnom avšak ľahostajnom Západe. Odpoveď na tieto otázky bola však obsiahnutá už v téme synody, ktorá znela: „Budme svedkami Kristovými, ktorý nás oslobodil.“

Synoda bola otvorená slávnostnou bohoslužbou, ktorú sme všetci koncelebrovali so Svätým Otcom zhromaždení okolo hrobu svätého Petra. Aj on bol slabý človek, trikrát zaprel svojho Majstra a predsa si ho On vybral za svojho námestníka, za skalú, na ktorej postavil svoju Cirkev, čím nám dodáva odvahu aj v súčasnosti, lebo nám ukazuje, že Cirkev nespočíva na ľuďoch, aie na Bohu.

Potom nasledovali dni plné intenzívnej práce, referátov a diskusií. Hneď prvým bodom bola situácia v Juhoslávii — vojnový konflikt medzi Srbskom a Chorvátskom, o ktorom nám zdelil svoje starosti a sužujúce obavy kardinál Kucharič. Tamojšia situácia a alibistický prístup európskej i svetovej verejnosti nám všetkým spôsobuje veľkú bolesť. Chorvátsky národ je už takmer v agónii a jeho bezbranné obyvateľstvo je obeťou neslýchaných ukrutností.

○ Za tie dva týždne ste si vypočuli veľké množstvo referátov. Ktorý na vás najsilnejšie zapôsobil?

○ Celkove vystúpilo vyše 120 kardinálov a biskupov a ak by som mal povedať, ktorý príspevok ma najviac povzbudil, tak bez váhania odpoviem: príhovor Svätého Otca. Za veľmi dôležitú a aktuálnu som prijal výzvu, aby vzájomným porozumením a odpúšťaním sme stále dokonalejšie boli „jedno“, aby nám svet uveril, čo je najúčinnejší spôsob šírenia evanjelia. A pokiaľ ide o odpúšťanie, zdôraznil, že musíme stále odpúšťať s vedomím, že i my sami potrebujeme odpustenie a to oveľa častejšie ako sami odpúšťame.

Svätý Otec chodil na zasadanie synody každý deň, okrem stredy, keď bol na všeobecnej audiencii. Aj keď bol program náročný, on ho dokázal celý pozorne sledovať a aj živo reagovať na mnohé závažné podnety.

Okrem príhovoru Svätého otca na mňa zapôsobil vystúpenie štátneho sekretára kardinála Angela Sodana a prefekta kongregácie pre východné cirkvi kardinála Achile Silvestriniho, ale aj iné.

○ Ako boli hodnotené cirkvi vo východnej Európe?

— Jednoznačne sa konštatovalo, že cirkvi vo východnej Európy vydali

veľké svedectvo viery a svedectvo vernosti Cirkvi a Svätému Otcovi. Napr.: predstaviteľ albánskej cirkvi — tam ešte nemajú menovaného biskupa — hovoril o tom, ako za ilegálny krst tajná polícia surovo zavraždila kňaza tým, že ho priviazala k automobilu a v plnej rýchlosti ho takto vláčila po meste.

Na nás sa s istou nádejou dívajú i na Západe, ktorý je až príliš nasiaknutý sekularizmom, materializmom a — čo je najhoršie — ľahostajnosťou voči duchovným hodnotám. Na druhej strane však aj tam sú kvitnúce farnosti a spoločenstvá žijúce autentické evanjelium. Mám tu na mysli predovšetkým hnutia Focolare a neokatechumenát, aie aj iné, ktoré sú tým potrebným kvasom oživujúcim cirkev a spoločnosť.

Aj my vo východnej Európe vidíme, že samotný pád komunizmu nestačí na to, aby sa viera obnovila. Aby bola evanjelizácia úspešná, je nutné ukázať svetu cirkev ako spoločenstvo lásky a služby.

○ V čom vidíte najväčšie nebezpečenstvá pre duchovný život našich veriacich?

— Jednoznačne vo zvodoch konzumného spôsobu života, ktorý zabíja ducha a orientuje celého človeka iba na to, aby stále viac vlastnil a stále viac konzumoval bez ohľadu na to, či to naozaj potrebuje pre svoj život. Človek sa duchovne vyprázdňuje a túto prázdnotu sa potom márne snaží vyplniť televíznou pseudokultúrou, či drogami alebo pornografiou.

○ Aká bola rokovacia reč a v akom jazyku ste predniesli svoj príspevok?

○ Úradným jazykom Cirkvi je latinčina a preto aj všetky organizačné pokyny a aj príhovory odznievali najčastejšie v tomto jazyku. Vzhľadom na to, že nie všetci tento jazyk dokonale ovládajú, tlmočilo sa do taliančiny, angličtiny, nemčiny, francúzštiny a do ruštiny. Svoj príspevok som predniesol po latinsky a ostatné som sledoval striedavo v nemčine, taliančine i v ruštiny, pričom texty nám dali vždy

(Pokračovanie na 4. str.)

Bud'me svedkami Krista, ktorý nás oslobodil

(Dokončenie z 3. str.)

vopred. Musím pochváliť aj perfektnú organizáciu celého priebehu synody počnúc tlmočnickými službami, pohotovým dodávaním požadovaných materiálov až po veľmi efektívne využitie výpočtovej techniky.

- Nemali ste trému pri prednášaní svojho príspevku?
- Vzhľadom na to, že na takomto významnom fóre a pred Svätým Otcom som vystupoval po prvýkrát, najmä na začiatku som pociťoval trému, čo bola podľa môjho názoru prirodzená vec.

- Aký malo vaše vystúpenie ohlas?
- Myslím si, že môj referát bol prijatý s uznaním, ktoré účastníci prejavili svojím potleskom — a ten zaznieval iba výnimočne.

- Mali ste možnosť stretnúť sa so Svätým Otcom aj osobne?

○ Áno, na našu veľkú radosť pozval Svätý Otec všetkých prítomných biskupov z ČSFR na obed. Tam počas dvoch hodín mal možnosť sa s každým porozprávať. Pospomínal si na minulé časy, keď chodieval do Tatier, aj na to, aké ťažkosti mu robievali komunisti. Musím povedať, že je o každom našom biskupstve veľmi dobre informovaný a že sa dokonale vyzná i v našich problémoch a preto nás vie aj pochopiť. Pri tom rozhovore som si uvedomil ako nás má všetkých rád, ale aj to, akú má vynikajúcu pamäť.

- Čo vyplýva z tejto synody?
- V prvom rade si musíme uvedomiť, že všetci potrebujeme byť neustále evanjelizovaní a to skrze modlitbu, skrze meditáciu Slova Božieho a jeho uvádzaním do života podľa príkladu našej Matky, Bohorodičky Panny Márie. Iba keď sa budeme stále živiť Božím Slovom a Eucharistiou a keď budeme často pristupovať ku sviatosti zmierenia, splníme predpoklady pre to, aby sme mohli evanjelizovať dru-

hých. Toto je však iba prvý — hoci najdôležitejší — krok, pretože druhý musí byť ten, že vyjdeme z našej uzavretosti, z nášho „geta“ a ukážeme svetu pravdu a nádheru evanjelia v našich prostrediach, t. j. v chrámoch, farnostiach, ale takisto aj vo svete práce, školstva, ekonomiky zdravotníctva . . . čiže všade tam, kde kresťania žijú a pracujú.

Veľmi dôležité je oživenie farností, ktoré sa musia stať ozajstným farskými spoločenstvami. Zvlášť bola zdôrazňovaná katechizácia, ktorá sa však nemôže zúžiť a obmedziť iba na deti prípadne aj dospelujúcich, ale má byť ponúkaná aj mládeži a dospelým, a to v takej forme, ktorá by im pomáhala objavovať nádheru „evanjeliového dobrodružstva“ a dôkladne ho aj žiť.

Najväčší dôraz sa však kládol na konkrétne svedectvá tak jednotlivcov ako aj celých spoločenstiev, ktoré majú neustále sprevádzať ohlasovanie Božieho Slova a potvrdzovať tak

jeho pravdivosť a božskú silu. Myslím tu predovšetkým na svedectvo vzájomnej lásky kresťanov — napriek našim osobným nedostatkom — na svedectvá charitatívnej služby najmä voči tým, ktorí sa nachádzajú v materiálnej i duchovnej núdzi. Takto môžeme zviditeľniť Božiu lásku pre ľudí a ich srdcia sprístupniť ohlasovaniu evanjeliu.

Synoda prijala Deklaráciu, ktorú v čo najkratšom čase rozpracujú jednotlivé biskupské konferencie na miestne podmienky. V nadväznosti na to budú zvolané aj diecézne synody, ktoré budú hľadať spôsoby ako čo najlepšie osloviť terajší svet v mene „Krista, ktorý nás oslobodil“.

Chcel by som zdôrazniť, že Svätému otcovi osobne veľmi záleží na tom, aby závery synody nezostali na papieri, ale aby boli silným duchovným impulzom pre všetkých ľudí dorej vôle.

**Ďakujem na rozhovore
Mikuláš HUČKO**

Sloboda evanjelia

Z prejavu pražského

arcibiskupa Miloslava Vika

Štyridsať rokov skúšky nás, žijúcich na východe, naučilo, aby sme okamžite uvádzali do života to, čo nám bolo dané skrze slovo života (porov. Fil 2,16). Nechceme teda iba hovoriť o novej evanjelizácii Európy, ale chceme ju hneď žiť už tu medzi sebou počas týchto posvätných chvíľ synody tak, aby sme spoločne vytvorili takú silnú a novú skúsenosť evanjelia, ktorá sa môže skutočne stať — ako povedal Svätý Otec — začiatkom nového a opravdivého stretnutia medzi Slovom života a kultúrou rôznych národov. Chceme teda žiť to, o čom hovoríme: „aby sme boli svedkami . . . !“

V minulosti sme sa presvedčili, že vonkajšia sloboda nie je vždy tým jediným a najväčším dobrom. Objavili sme, že „Ty Pane, si mojím jediným dobrom“ (text z liturgie). Od tohto objavu sa odvodzuje naša vnútorná nepotlačená sloboda. Sloboda od strachu, od vonkajších okolností, od túžby zachrániť sa, od majetku, od spoliehania sa na svoje vlastné sily. Až tak, že sme sa ocitli slobodní i pod komunistickým otroctvom. Teraz sme všetci slobodní. Avšak sa môžeme stať opäť otrokmi: vlastných myšlienok, pocitu dôležitosti svojej vlastnej úlohy, svojich starostí, úzkeho obzoru svojich diecéz a dokonca i otrokmi tých ťažkostí, s ktorými sa stretávame pri novej evanjelizácii. My však chceme svedčiť o Kristovi, ktorý nás oslobodil. Byť aj tu, na tejto synode, svedkami tej najvyššej slobody Ježiša Krista, ktorý hoci bol rovný Bohu sám seba obetoval. Práve tým nás oslobodil, že nám dal všetko, seba samého. On chce, aby sme i my dali zo svojej strany všetko, aby svet uveril. Všetci sme teda povolaní k tomu, aby sme sa oslobodili od seba samých, od všetkých svojich vecí, aby sme tak mohli prijať iných a darovať sa im. To je prvý krok Kristovej evanjelizácie.

Kritus tým, že sa daroval celý, zjavil nám život najsvätejšej Trojice, ktorá je úplne darom a ničím iným. Otec tým, že plodí Syna, sa dáva celý. A sám sa vyprázdňuje až tak, že môže prijať dar Syna. A táto výmena darov spôsobuje, že tí dvaja sú jedno v Duchu svätom. Niet jednoty bez výmeny darov a nie je výmena bez toho, aby sme sa neoslobodili od seba. To je posolstvo Trojice, to je opora Evanjelia, ktorú je potrebné priniesť Európe a celému svetu, aby sa uskutočnilo stretnutie Slova života s kultúrami, ktoré si Svätý Otec praje. Ale aby k tomu došlo, musíme najprv evanjelizovať sami seba. Žiť medzi sebou to, čo chceme zvestovať ostatným.

Z prejavu biskupa
Mons. Rudolfa Baláža

Za komunizmu sa viera dostala do extrémneho nebezpečenstva. Ideový tlak najmä na mladú generáciu bol taký silný, že náboženské presvedčenie sa mohlo zachovať len v zrelých kresťanských rodinách a malých náboženských spoločenstvách. V dňoch prenasledovania a ponižovania veriacich, keď sa ľudia v strachu navzájom odcudzovali, spomenuté malé spoločenstvá dávali mládeži jednotu a nádej, že Kristus môže v nás a medzi nami vzrastať aj v najťažších časoch. To je predsa vec nášho vnútorného vzťahu k nemu. Mladí sa dávali s odvahou do horlivého štúdia náboženstva, spolu sa modlievali, konali si pravidelné duchovné cvičenia, obyčajne v horách na chatách a predovšetkým sa držali prvokresťanskej disciplíny arkány. Takto mnohí vo svojom presvedčení dozrievali a boli schopní postupne objaviť v sebe kňazské a rehoľné povolanie alebo vstúpiť do uvedomelého sviatostného manželstva. Takto cirkev rástla vo všetkých svojich zložkách. Silu k realizácii viery brali mladí in extrémis z meditácie a pravidelného každoročného sviatostného života. Intenzívny duchovný život doslova rozmnožoval nových animátorov — duchovných vodcov z radov mládeže

a množili sa aj nové komunity, ktoré sa usilovali o formáciu podľa ducha II. vatikánskeho koncilu. Jeho dekréty tvorili náplň meditácii i samizdatovej duchovnej literatúry. Napriek tomu, že vzťah u všeobecnej Cirkvi bol možný len vo veľmi obmedzenej miere a v tajnosti, predsa si cirkev aspoň vo svojom jadre zachovala u nás pokoncilovú obnovu tvár.

O tomto našom namáhanom živote sa dostali správy na Západ a desaťročia nás obdivovali. Po roku 1989 mnohé denníky na Západe pripisovali našej cirkvi hrdé titulky, ako: ukrižovaná cirkev, Cirkev mučeníkov, Cirkev veľkého vzoru a podobe. Neraz som čítal o nádejach západnej Európy, že už prišla hodina, keď sa vyrieši aj ich problém veľkého náboženského laxizmu, lebo prichádza „ex Oriente lux — z Východu svetlo“.

Treba však povedať, že spomenutú nádejnú hlbokú formáciu u nás nedostala väčšina mládeže, ale iba „zvýšky Izraela“. Tá ostatná časť, môžeme smelo povedať, že jej bola väčšina, dostala marxisticko-materialistickú dezorientáciu. Prísľuby raja na zemi sa nespĺnili, a tak mladý človek u nás nemohol upadnúť podľa vzoru svojich západných kolegov do hedonizmu a komunizmu. Nemali jednoducho na to peniaze, preto zaviazol len v bezvýhodiskovom nihilizme. Keď som hovoril o možnostiach vzrastu viery a jej prehlbenia za ťažkých čias otvoreného protináboženského boja, model možno použiť aj dnes, za slobody a demokracie. Zlo je vynachádzavé. Raz bojuje proti Bohu otvorene, inokedy volí rafinovanejšie prostriedky. Biskupi oboch častí Európy prišli do Rima, aby hľadali cesty reevanjelizácie. Pociťujeme o mnohých biedach, ktoré na ľudskom duchu urobil komunizmus. Ale musím povedať objektívnu pravdu, že on, teda komunizmus so svojou materialistickou filozofiou, nie je jedinou príčinou krízy viery v Európe. Na Západe ste totiž komunizmus nemali, a predsa kríza viery je v niektorých krajinách omnoho hlbšia než na Východe. Čo teda robiť v takejto situácii?

To je základná otázka, ktorú máme vážne riešiť v týchto dňoch. Riešenie naznačil Svätý Otec mottom Synody: „Aby sme sa stali svedkami Krista, ktorý nás oslobodil.“ Tu je zdôraznená výzva, že svedectvo o viere je aj dnes nevyhnutné. Sám Pán povedal: „Dal som vám príklad, aby ste aj vy tak robili, ako som urobil ja vám.“

Vzácnny kňaz, vedec a národovec

Dňa 19. januára
uplynulo 72 rokov
od narodenia
významného syna
našej cirkvi
o. Michala LACKU, S. J.

Tento rok
si pripomíname
desiate výročie
jeho smrti

Verný syn gréckokatolíckej cirkvi

(Úvahy o. Michala Fedora o živote o. Michala Lacku prinesieme aj v ďalších číslach)

Dňa 21. marca 1982 zomrel v Ríme prof. Dr. Michal Lacko, S. J. išlo o mimoriadne vzácného človeka — kňaza. Prezrádzajú to m. i. aj nekrológy. Blíži sa 10. výročie jeho smrti. Mnohí budú na neho spomínať, mnohí si všimnú a budú hodnotiť jeho veľké dielo. Tentoraz by pri tom nemali chýbať ani tí, ktorí mu najviac ležali na srdci, gréckokatolíci Slovenska. Tí sa pochopiteľne, zaujímajú o jeho životopis, chcú byť informovaní o jeho diele ako takom, osobitne však o tom, čo v prospech gréckokatolíkov urobil. Zastavme sa najprv pri jeho personáliách:

Michal Lacko sa narodil 19. januára 1920 v Krásnej nad Hornádom (dnes už časť Košíc). Študoval na gymnáziu v Košiciach, kde v roku 1938 maturoval. Býval u otcov jezuitov, v dome Stankovcov. Hneď žiada o prijatie do Spoločnosti Ježišovej. Noviciát robí v Zagrebe (1938—1940); tu študuje aj filozofiu. V roku 1943 je v Ružomberku, kde je mu zverený úrad magistra kandidátov do S. J. Tu prežil aj prechod fronty.

V druhej polovici roku 1945 ho predstavení posielajú na ďalšie štúdiá do Ríma. Teológiu študuje na Gregoriánskej univerzite a absolvuje aj Štátnu univerzitu. V roku 1948 je vysvätený za kňaza vo východnom, gréckokatolíckom obrade. Jezuitskú formáciu ukončil v belgickom mestečku Wépione (1949—1950). Vracia sa do Ríma, ktorý už neopúšťa.

Navonok sa ukazuje, že ide o pomerne prostý beh života. Aj náplň tohto života možno označiť za prostú, jednoznačnú,

cieľavedomú. Dramatičnosť jej dávali — okolnosti.

Michal Lacko, už ako študent, si obľúbil dejiny. A bol húževnatý, pracovitý. Do časopisov písal ešte z Juhoslávie, a potom už — pravidelne. Pôsobí však nielen písaným slovom, ale aj slovom hovoreným — v čom je majstrom — ba, povedzme to — „hovori“ celou svojou bytosťou, a to mimoriadne pôsobivo. Teda učí — prednáša, píše, organizuje; neprestáva študovať, formuje, burcuje. A dodajme, je optimista a optimizmus šíri. Je Slovan, je Slovák, je gréckokatolík, je jezuita — kňaz. Hneď však podotýkam, že pojem uvedený vpravo obsahuje všetky pojmy uvedené od neho vľavo. Rozviňme tieto pojmy bližšie.

Michal Lacko sa stáva asistentom a skoro — v roku 1956 profesorom na pápežskom Východnom ústave (prednášal aj na Gregoriánskej univerzite, ako hosť aj na ďalších amerických i európskych univerzitách). Zverený mu je úsek balkánskych cirkví i východných cirkví vôbec. A prednáša aj o dobe sv. Cyrila a Metoda. Píše skriptá, príručky, zostavuje štatistiky, prehľady, podniká študijné cesty tak na Balkán ako na Východ vôbec, prednáša na početných konferenciách, je členom rôznych odborných komisií — na II. vaticánskom koncile bol „peritus“ — práve pre východné cirkvi —, sleduje odbornú literatúru. Svet i Cirkev ho má za odborníka v tejto oblasti. Zvážme len túto skutočnosť: všeobecne sa konštatuje, že východné kresťanstvo, východná špiritualita, východné cirkvi sú stále viac uznávané a stále viac sa dostávajú do centra pozor-

nosti. Zaslúžil sa o to aj — Michal Lacko. Lacko — Slovan.

Otec M. Lacko bol aj Slovákom. V náležitosti význame slova. Priviedli ho k tomu a upevňovali — dejiny. Bol znalcom Veľkej Moravy, osobitne znalcom cyrilometodskej problematiky, spracoval dejiny Cirkvi na Slovensku, vnikol, štúdiom pramenného materiálu, do mnohých otázok dejín Slovenska. Môžeme ho považovať za most medzi Slovenskom a svetom i naopak. Lacko aj svet priblížil Slovensku. (Veľa prác, a závažných publikoval v časopise Most). Patrí medzi iniciátorov a zakladateľov Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme — čo samo o sebe znamená veľa. A zborník vedeckých prác o Slovensku určený svetu (Slovak studies, Slovenské štúdie). Prvých 20 zredigoval, niektoré, napr. bibliografické, napísal a ďalšie takmer v každom mal príspevok. Hovoril a písal všetkými slovanskými jazykmi i hlavnými jazykmi západného sveta, po taliansky, po anglicky, po nemecky, po francúzsky i španielsky. Nimi hovoril o Slovensku, o Slovákoch. On, Riman, sprievodca Slovákov po Ríme — bez precedensu. Na svojich výpravách z Ríma všade, v Európe, v Amerike i v Kanade, hľadal a organizoval Slovákov. Predkladal im ich slávne dejiny. Kreslil im sľubné perspektívy. Po slovensky. A spieval im, zanietené, naše ľudové, v prvom rade východoslovenské pesničky.

Tu ho charakterizuje scéna, — ktorá sa stala takmer legendou: kardinálovi Tisse-

(Pokračovanie na 7. str.)

Verný syn gréckokatolíckej cirkvi

(Dokončenie zo 6. str.)

rantovi, prefektovi kongregácie pre východné cirkvi, hovorí o gréckokatolíkoch Slovákoch. Ten, vraj, takých nestrétoľ a rád by videl aspoň jedného. Lacko na to hrdo: „Eccomi quà! — Hľa tu som ja!“

Je Slovák, — ale pred tým si čosi cení ešte viac. Svoje gréckokatolíctvo.

My, gréckokatolíci Slovenska, tu zvýšme svoju pozornosť. Veď v tomto človekovi — kňazovi máme svoju definíciu. Povedzme to ináč: v Michalovi Lackovi máme predný okraj nášho vývoja.

Kým si, Michal Lacko?

Ad extra, ako sme už naznačili, je Rimanom, Slovanom, Slovákom. A ad intra? (dovnútra) Čo máš vo svojom srdci, vo svojej duši — hlbšie? Čo charakterizuje tvoje kňazstvo, tvoje povolanie? Východná spiritualita. Východná liturgia. Východná modlitba. Písal o tom v mnohých pokračovaniach, hovoril o tom v mnohých rozhlasových reláciách. Bradou, liturgickým ruchom, jedinečnými gestami to vyznával, dokazoval. Čím som pred Bohom, tým som vo svojej podstate.

Aj jeho „odkaz“ je vlastne tu.

O otázke musíme hovoriť podrobnejšie. Postupne. Teraz a tu si načrtníme aspoň základné kontúry obrazu.

Michal Lacko otázku gréckokatolíkov videl v reláciách: liturgicko-duchovnej, teda formačnej, v historickej, aktuálnej a mobilizačnej. Prvú sme už naznačili. A tá druhá? Ako historik budoval na sv. Cyrilovi a Metodovi. Veľa pozornosti venoval dejinám gréckokatolíkov pod karpatským oblúkom, formovaniu Prešovského biskupstva. A — únií. Užhorodskej. Hľa, tak to bolo! Po Lackovi ani Cirkvi, ani cirkvi, ani svet nemôže tvrdiť, že táto udalosť je neznáma.

Prišiel rok 1950. A skúška našej cirkvi. Bol tu predovšetkým Michal Lacko, ktorý o nás informoval svet, ktorý burcoval svedomie sveta, ktorý o krivde, páchanej na nás, hlasno hovoril. Neúnavne pri každej príležitosti mobilizoval pre nás pomoc. Najmä tým sa stal nežiadúcim. — A ako jasal nad rokom 1968! Obnova! Podával svetu ucelenejšie, systematickejšie obrazy o našej cirkvi. Nám diskretným načrtával, ako sa máme púšťať do novej etapy.

Nikto iný nebol s nami užšie ako Michal Lacko. V našich úzkostiach i našej radosti.

Čím a ako gréckokatolíkov mobilizoval? Už sme vyššie naznačili, že vyhľadával Slovákov roztrúsených po svete. Medzi nimi si osobitne všimával gréckokatolíkov. Zhromažďoval ich na liturgiách, povzbudzoval zriaďovať fary, bol pri ustanovovaní gréckokatolíckeho biskupstva v Kanade. Prihovárал sa k nim v ich tlačí, ba viac tlačí im organizoval. Bol čas, keď sám pre gréckokatolíkov — Slovákov vydával informátora.

Toľkoto možno na úvod postačí. Chceme sami sebe poznať. Veď kto by to nečcel! Michal Lacko je, ako sme to už povedali, na prednom okraji nášho vývoja. Teda poznať jeho, znamená poznať to, čo náš vývoj vedie dopredu. Stručne povedané: využime všetky možnosti na to, aby sme si poznaním osvojili život a dielo Michala Lacku. Jeho dielo budeme študovať, budeme sa zamýšľať nad tým, nad čím sa zamýšľal on. A on sám bude pre nás vzorom, vzorom v pracovitosti, húževnatosť, vernosti, obetavosti. Nech naše návraty k nemu majú taký tvorivý charakter ako tvorivo prežil on celý svoj život.

o. dr. Michal FEDOR, S. J.

Prišiel, aby nás spasil

Príhoda s Natanaelom, o ktorej píše sv. Ján (Jn 1, 40-51), je veľmi milá, jednoduchá a veľmi poučná. Reč je tu o tom, ako sa Spasiteľ stretol s prvými apoštolmi. Sv. Ján o nej píše ako očitý svedok, lebo sa mu hlboko vryla do pamäti.

Keď sa Filip stal apoštolom, onedlho sa stretol s Natanaelom. Tu mu Filip s radosťou oznamuje: „Našli sme toho, o ktorom písal Mojžiš v Zákone a Proroci, Ježiša, Jozefovho syna z Nazareta“ (Jn 1, 45). Ale Natanael, ktorý pokojne odpočíval, iba mávol rukou a povedal: „Môže byť z Nazareta niečo dobré?!“ (Jn 1, 46). Ale potom predsa len šiel, aby sa presvedčil. A keď ho uvidel a hovoril s ním, celý nadšený hovoril: „Rabbi, ty si Boží Syn, ty si kráľ Izraela!“ (Jn 1, 49).

Ak si túto udalosť premietneme do nášho života, tak sme ako veriaci veľmi často podobní tomuto Natanaelovi. Ešte aj dnes mnohí z nás poznáme Ježiša Krista a jeho učenie len z rozprávania niekoho iného, povedzme neveriaceho človeka, neraz plného predsudkov, predpojatosti a možno aj odporu... V novinách čítame napr. o tom, že viera v Boha sľubuje ľuďom vraj iba život po smrti... Že tu nejaký kňaz sa spreneveril svojmu povolaniu... A už padá naša viera... Tu sa však stret-

neme s niekým, čo nám povie inú mienku. A ak sme naozajstní kresťania, ktorí milujeme pravdu, tak sa sami presvedčíme o skutočnosti... V Kristovi spoznáme nášho Boha a Spasiteľa, „ktorý prišiel na svet spasiť hriešnikov, z ktorých prvým som ja“ (modlitba pred sv. prijímaním). A ak si pritom tiež uvedomíme, čo hovoríme v Otčenáši, zistíme, že Boh je náš dobrý nebeský Otec, ktorý nám v svoj čas dáva každodenný chlieb. A ak s vierou čítame slová Svätého písma: „Čokol'vek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili“ (Mt 25, 40), potom v každom človekovi spoznáme samého Krista, ktorému treba slúžiť.

Istý ľahostajný mladý človek sa vybral na púť do rakúskeho Mariazellu. Keď sa taktó prechádzal pred pútnickým chrámom, videl sedieť chudobnú ženu s hluchonemým, asi štrnásťročným chlapcom, ako žobrala o almužnu. Mladík jej dal niekoľko drobných a usiloval sa ju láskavými slovami potešiť. Chudobná žena mu povedala:

— Som chudobná, stará a chorá. Nemôžem už pracovať. To je však nič proti krížu, ktorý mám s týmto mojím synom. Len si predstavte, už mu je na pätnásť rok a nepozná Pána Boha a nebol ešte na sv. prijímaní.

Keď to povedala, dala sa do plaču. To tak dojalo mladíka, že keď odchádzal od tejto ženy, povedal si: „Akú veľkú vieru v Boha má táto chudobná žena! Tá matka neplače preto, že je chudobná, chorá, stará, ale preto, že jej dieťa nepozná Pána Boha, že nebolo ešte na sv. prijímaní.“

A sám, pohnutý touto príhodou, vošiel do chrámu, začal sa modliť a hľadať znovu cestu k Bohu.

Uveriť a poznať Boha, znamená oprieť sa o najväčšiu silu a lásku. Znamená mať istotu, že čo Boh robí, robí to pre naše dobro, pre spásu našej duše. Takáto viera v Boha nám dáva silu uskutočniť aj veci, ktoré sú nad naše sily... Pri voľbe pápeža Jána Pavla I., kardináli, ktorí stali vedľa neho, posmeľovali ho: „Hlavu hore! Ak Pán dá nejaké bremeno, dá aj silu ho niesť.“ — Boh naozaj dáva silu svojim verným. Ide s nami aj cez bránu smrti, aby sme s ním boli potom naveky v jeho kráľovstve. A to len vtedy, ak prideme k poznaniu Boha vlastnou cestou, ako sme to počuli z evanjelia: „Našli sme toho, o ktorom písal Mojžiš v Zákone a Proroci, Ježiša, Jozefovho syna z Nazareta“ (Jn 1, 45).

o. František DANCÁK

Sláva Bohu, česť Márii, pokoj nám

K 100. výročiu založenia kongregácie Sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie (1892—1092)

(10. pokračovanie)

Jasov

Do Jasova z Malej Štadle sme cestovali vlakom. Prišlo nás desať sestier. Sedem dominikániek a tri sestry služobnice. Tu nás už čakali dve naše sestry.

V Jasove je veľký kláštor otcov premonštrátov. Tu od roku 1953 do roku 1967 zriadili charitný dom pre sestry. Neskoršie ho premenili na ústav sociálnej starostlivosti pre debilné deti. Tu bolo umiestnených vyše 300 sestier z rôznych zhromaždení. Je tu pekný kostol. Ale izby boli všade napchaté sestrami. Ale život plynul v radošti a pokoji. Všetky skúšky a kríže nás spojili s Kristom a oslobodili nás od všetkého pozemského. Stredobodom nášho života sa stal len dobrotvivý Pán Boh.

O duchovný život sestier bolo postarané. Duchovným otcom pre sestry sa stal horlivý otec jezuita Mikuš, provinciál. Na pomoc mal ešte dvoch kňazov. Dával nám rozličné exercície. Boli veľmi hodnotné, že bolo z čoho žiť po celý rok. Vianoce, Veľkú noc, meniny, sme svätili všetky spoločne. Naše sviatočné programy oživil celý kláštor. Zapojili sa aj naše sestry. Ba naučili sa aj piesne pre rímskokatolícke bohoslužby.

V Jasove, ktorý sa nachádza na východnom Slovensku, sme sa cítili ako doma. Navštevovali nás naše rodiny, a sestry služobnice, ktoré zostali v civile. Na návštevu k rodičom mohli sestry ísť raz v roku na jeden mesiac. Avšak pre tieto mnohé a roz-

ličné návštevy nás veľmi skoro premiestnili na západ. Preto v Jasove sme boli veľmi krátko — od 30. apríla 1954 do 13. apríla 1955.

V roku 1954 boli voľby do národných výborov. Pred voľbami prišli z Bratislavy presvedčovať naše sestry, aby sa zúčastnili na voľbách. Zastrášovali nás, že ak nebudeme voliť, že nás z Jasova premiestnia. Niektoré sestry volili, niektoré nie. Čakalo sa, čo z toho bude. Ale následky neboli žiadne.

Z ústredia Charity z Bratislavy prišli po druhýkrát a oznámili premiestňovanie sestier, ktoré si sami vybrali. Dali príkaz baliť sa.

Íšli sestry, ktoré boli voliť, ale aj také, ktoré nevolili. Povedali, že voľby nemajú s

tým nič spoločné. Medzi premiestňovanými boli aj sestry služobnice. Premiestnili nás do Sládečkoviec, okres Nitra.

Už bolo spomenuté, že z Charitného domova v Jasove v roku 1967 zriadili Ústav sociálnej starostlivosti pre debilné deti. Charitný domov pre sestry likvidovali, aby ich bolo pre sestry čo najmenej. Všetky jestvujúce domovy boli veľmi predimenzované. Takto robili sestrám príkoria, kde len mohli. Pán Boh na nás dopustil veľkú skúšku, pričom nešetril ani krížami. Len ten obstane vo veľkých skúškach, kto je vyskúšaný v malých dopusteniach. Kto je verný v málom, bude verný aj vo veľkých veciach.

Sládečkovce

Dňa 14. apríla 1955 večer o 19.20 h sa sestry vydali na cestu z Jasova do Sládečkoviec. Cestovali mladšie i staršie sestry. Cestovalo sa vo vozňoch bez osvetlenia. Svetlá neboli ani na stanicach, aby sa ukrylo pred verejnosťou, že sestry zasa prevážajú a že ich veľa cestuje. Na druhý deň sestry šťastne pricestovali do Sládečkoviec.

V Sládečkovciach v roku 1950 zriadili Charitný domov pre rehoľníkov, ktorých tu sústredili 14. apríla 1950. Boli tu však veľmi krátko. Premiestnili ich a roku 1951 tu dali sestry. Je to kláštor Školských bratov de Lassale. Tu mali svoju rehoľnú národnú školu. Obec je veľká a kláštor tiež, s rozsiahlou záhradou a areálom. Tu umiestnili 220 sestier. Ale ako všade, aj tu boli sestry veľmi natlačené. Postel' pri posteli a uprostred stôl. Ak bolo treba prejsť okolo stola, ten, čo sedel, musel vstať. Aj tu boli sestry z rôznych zhromaždení.

Našich päť sestier bývalo v jednej izbe a k nim dali ešte jednu z iného zhromaždenia. Ak ju premiestnili, dali zasa z nejakého iného zhromaždenia. Tu sestra Jana ochorela na týfus. Izolácky nebolo. Bývala s nami. Pre nás nastala karanténa. Nemohli sme ísť na Službu Božiu. Jedlo nám nosili pod dvere. Všetko sme však s Božou pomocou prekonali a sestra Jana vyzdravela.

Dňa 25. júla 1958 do našej izby vrazila polícia. Všetko prehliadli. Sestra Krescencia ležala chorá. Tu v Sládečkovciach bola

Sestry služobnice v roku 1966 navštívil o. Marián Potáš, OSBM

(Pokračovanie na 9. str.)

Sestry služobnice v Charitnom domove v Sládečkovciach v roku 1960

(Dokončenie z 8. str.)

chorá veľmi často. Po prehliadke sestry Janu a Eufímiu odviezli autom do väzenia. Pri vstupe do auta sa sestra Jana prežehovala veľkým krížom. Sestry, ktoré sa z okna na to pozerali, sa tým veľmi povzbudili. V priebehu dvoch mesiacov sa sestra Eufímia vrátila a sestra Jana dostala príkaz opustiť republiku. Dňa 19. marca 1959 odcestovala do Varšavy. Takto zo sestier z Haliča ostala u nás len sestra Eufímia Nováková.

Po sústredení sestry všade politicky školi. Tak tomu bolo aj v Sládečkovciach. Sestry na školení boli prítomné iba telesne, nezaujímali sa o predmet školenia; naopak, prejavovali veľkú pasivitu. Keď videli, že je to všetko bezvýsledné, úrady v roku 1955 školenie zanechali.

V charitných domovoch vedúcimi boli všade úradmi ustanovený muž alebo žena. Boli medzi nimi aj dobrí ľudia a vedeli sa k sestrám ľudsky správať. Boli však aj takí, ktorí stále presvedčovali sestry, aby opustili rehoľný život. Boli na sestry veľmi prísni. Každá návšteva musela byť nahlásená a zapísaná do knihy. Získali si aj donášačov. V charitných domovoch sa im dobre žilo. Nepracovali, platy mali vysoké. Na prelome roku 1968 vedenie charitného domova prevzal kňaz, ktorý duchovne slúžil sestrám. No dovtedajší vedúci nijako nechceli opustiť charitné domovy a bolo treba s nimi aj zápasit.

V roku 1972—1973 Ústredná Charita znovu dávala do charitných domovov za vedúcich civilné osoby.

Sestry už po príchode do Sládečkoviec boli zadelené do práce. Dve sestry pracovali v záhrade. Záhrada bola veľká. Pestovalo sa veľa zeleniny a ovocia. Ovocie tu bolo všetkého druhu. Jedna sestra pri zbere spadla zo stromu a zlomila si nohu. Nevyliečila sa dobre a bola chromá. Dôchodkyne pomáhali v kuchyni, iné upratovali, prali, umývali riad. Na počiatku sestrám neplatili za prácu. Neskoršie, aby sa nepovedalo, dávali im okolo 200—400 Kčs. Až po roku 1969 sestry v charite dostávali plat ako iní civilní zamestnanci.

Veľké sviatky — Vianoce, Veľká noc,

Zoslanie Svätého Ducha, meniny duchovného vodcu, predstavených zhromaždení, ktorí žili medzi nami, sme oslávili vždy slávnostne. Celý dom prekypoval radosťou. Boli aj sviatočné kultúrne programy, divadlá. Tu sestry oslávili 50-ročné jubileum kňazstva o. Antona Floreka.

V Sládečkovciach naše sestry služobnice v roku 1965 navštívila provinciálna predstavená sestra Filareta Fedinová so sestrou magistrou Mitrofanou a previedla vizitáciu.

Koncom septembra 1966 nás navštívila v civilnom oblečení naša generálna predstavená sestra Jeronýma Chimijová z Ríma. V tejto dobe štátne úrady totiž nedovolili sestrám zo zahraničia prísť do našej republiky v rehoľnom rúchu. Všetky sestry iných zhromaždení si vtedy veľmi cenili toto jej gesto ako obeť a lásku k svojim sestrám.

V tomto roku naše sestry navštívil tiež otec biskup ThDr. Vasil Hopko z Oseku a otec Marián J. Potáš OSBM.

V roku 1967 nás navštívila provinciálna sestra Jozafáta Ivaščuková z Ukrajiny. Tunajšie sestry navštevovali provinciálne predstavené každý rok alebo aj častejšie.

Neďaleko Sládečkoviec, v Leopoldove, bol na väzenskom cintoríne pochovaný náš drahý otec biskup Pavol Gojdič OSBM.

Sestry často navštevovali jeho hrob a nosili kvety. Hrob mal len číslo 681. Hrob otca biskupa Pavla navštívila tiež naša generálna predstavená Jeronýma Chimijová z Ríma, v spoločnosti sestier Tomiou Hrinevičovou, Benediktou Seredou z Kanady. Spreádzala ich sestra Veronika Zbihlejová a o. Marián Potáš OSBM.

V apríli roku 1968 sestra Jozafáta Malcovská bola zo Sládečkoviec premiestnená do zamestnania do domova v Kolesoviciach. Na jej miesto prišla sestra Minodora Sabová.

Bola to doba prelomu k lepšiemu. Trvala iba krátko, ale pre prácu sestier priniesla svoje blahé výsledky. Sestry schopné pracovať odchádzali na farnosti, na biskupské úrady a iné práce pre cirkev. Z našich sestier zo Sládečkoviec koncom roka 1968 odišla do Prešova sestra Eufímia Nováková. Šila bohoslužobné rúcha a všetko potrebné pre chrámy. Maľovala antipédia pre naše chrámy. Za ňou prišla pomáhať sestra Bazília Kucharíková, sestra Justína Sidlárová, ktorá do Sládečkoviec prišla z civilu roku 1961. Sestra Minodora Sabová odišla do zamestnania do Ústavu sociálnych služieb v Rakovci nad Ondavou (okres Michalovce). V Sládečkovciach ostali iba dve sestry.

Na sestry mimo Charity a ÚSS štátne úrady znovu začali robiť nátlak. V rokoch 1972—1973 sa taktó sestry znovu vracajú do charitných domovov. Naše štyri sestry previezli z Prešova do Sládečkoviec dňa 4. júna 1974.

V roku 1976 našu malú rehoľnú rodinu v Sládečkovciach zasiahol smútok. Dňa 6. novembra 1976 zomrela sestra Krescentia Hodovanská. Tu je aj pochovaná. Bola operovaná na rakovinu. Po operácii žila necelé dva roky. Veľa trpela. Všetky svoje bolesti znášala oddane a trpezlivo. Sestry iných kongregácií nám hovorili, že môžeme na ňu byť pyšné.

(Zostavila sestra Veronika Zbihlejová; pre tlač upravil o. F. D.).

(Pokračovanie v budúcom čísle)

Charitný domov v Sládečkovciach

Z kresťanského

sveta

pravda, ktorú mladí pútnici z Európy a zo všetkých končín zeme prijali na svojom stretnutí vo svätyni na Jasnej Hore.

Odtiaľ ju doniesli svetu „Abba, Otče!“ To je synovstvo, ktoré oslobodzuje! Sám Duch spolu s našim duchom dosvedčuje, že sme Božie deti“ (Rm 8, 16). Sme synmi ako jeden z nás. Neprijali sme ducha otroctva, prijali sme ducha adoptívnych synov (por. Rm 8, 15) a v ňom, zrozenom z Márie, nazaretskej Panny, voláme: „Abba, Otče!“

Tento svet je plný utrpenia, utrpenia s mnohými tvármi a rôznej sily. Je nemožné celkom odstrániť všetko to, prečo ľudia trpia v štruktúrach zasahujúcich ich život. Sú to štruktúry poznačené hriechom, neustále ľudským hriechom, hriechom, ktorý narastá a preniká do rozličných oblastí ľudského života. Tak sa hriech vracia k človekovi ako utrpenie; a hoci sa toľko podniká, len aby sa táto pravda poprela, ona zostáva pravdou: je to skutočnosť. A preto — ako hovorí apoštol — „celé stvorenie vzdychá a zviša sa až doteraz v pôrodných bolestiach“ (Rm 8, 22). Značí to azda, že jestvovanie je zlo? Že jestvovanie ako také je utrpením?

O betlehemskej noci! Ty nám odpovedáš takto: „Stvorenie túžobne očakáva, že sa zjavia Boží synovia.“ (Rm 8, 19).

Všetko stvorenie očakáva . . . Svet nie je beznádejou.

„Duch prichádza na pomoc našej slabosti“ (Rm 8, 26): svet je preniknutý týmto Narodením, ktoré má svoj večný Počiatok v Otcovi a svoj vrchol na zemi v tejto betlehemskej noci, ku ktorej sa Cirkev vteleného Slova každý rok vracia, aby z nej neustále žila.

Vari sa utrpenia tohto času dajú porovnať s budúcou slávou, ktorá sa na nás má zjaviť? (por. Rm 8, 18).

Ó, vtelené Slovo, odhaľ nášmu svetu, poznačenému beznádejou doby, budúcu slavu a stastie. Dodaj odvahu, udržuj pri sile snahu mladých v každom národe a rase: na prahu tretieho tisícročia potrebujú svetlo, aby prijali výzvu evanjelia, ktoré oslobodzuje a prináša spásu.

V RUSKOM KERESTURE V CHORVÁTSKU otvorili v tomto školskom roku starostlivosťou križev-

ského biskupa Mons. Slavomíra Miklovša malý seminár, ktorý naväzuje na tradície niekdajšieho malého seminára v Záhrebe. Malí seminaristi študujú na miestnom gymnáziu. Z doterajšieho provizória sa presťahujú do adaptovanej budovy s kapacitou pre sto chovancov. Počíta sa s tým, že okrem kandidátov z križevskej eparchie budú v ňom aj kandidáti z ďalších gréckokatolíckych eparchií.

BUDAPEŠT SA STALA v dňoch 30. 12. 1991—4. 1. 1992 mestom Európskeho stretnutia mladých kresťanov. Po Bratislave a Prahe je tak Budapešť ďalším mestom z východnej Európy, ktoré symbolizuje most spojenia tohto svetadielu, rozdeleného toľké desaťročia. Vyše sedemdesiat tisíc mladých ľudí z celej Európy sa tu zišlo v podobe pútnikov dôverujúcich v silu Ježišovej modlitby.

Komunita bratov z Taizé duchovné viedla toto stretnutie, ktoré malo pomôcť mladým ľuďom upevňovať navzájom dôveru, vytvárať jednotu spoločenstva a tak sa podieľať na novej tvári Európy. Pre mnohých mladých ľudí boli tieto dni tiež akýmisi duchovnými cvičeniami, kde si prehľbovali vnútorný život s Ježišom.

V MUKAČEVSKÉJ GRÉCKOKATÓLICKEJ EPARCHII došlo v minulom roku po 45 rokoch prenasledovania Cirkvi k dvom významným vydavateľským činom. V apríli začali vydávať eparchiálny náboženský mesačník BLAHOVISTNIK, ktorým nadviazali na tradíciu obľúbeného časopisu toho istého názvu, ktorý začali vydávať otcovia baziliáni práve pred sedemdesiatimi rokmi. Zodpovedným redaktorom mesačníka je o. Andrej Jozef Vaskov.

Štátne nakladateľstvo Karpaty vydalo s cirkevným schválením modlitebnú knihu OTČE NÁŠ. Texty sú prevzaté z modlitebnej knihy, ktorú otcovia baziliáni vydali v roku 1960 v kanadskom Toronte. (V jej prvej časti je široká škála modlitieb kresťana, katechetické poučenia a svedné zrkadlo. Ďalej sú v nej stále časti večierne a utierne, sv. liturgia sv. Jána Zlatoústeho, tropáry a kondaky a ďalšie menlivé časti sv. liturgie na celý cirkevný rok. V poslednej časti sú molebeny a chrámové piesne na rozličné sviatky a príležitosti.) Potešujúcim je aj to, že túto 352-strankovú modlitebnú knihu vreckového formátu vydali až v stotisícovom náklade.

(pk)

POSOLSTVO URBI ET ORBI VIANOCE 1991

„A Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami“ (Jn 1, 14). V slove je moc milosti a pravdy, ktorú on dáva tým, ktorí ho prijímajú a stávajú sa tak Božími synmi (por. Jn 1, 12), synmi Syna. Aký to nevyhoviteľný dar! Dar, čo prevyšuje všetko stvorené. Prevyšuje človeka, ktorý sa rodí z krvi a tela (por. Jn 1, 13). Toto je aj čas, ktorý človeka zdokonaľuje, robí ho takým, akým by mal byť od počiatku, uspôsobuje ho, aby bol celkom na obraz a podobu Božiu.

„Ved' všetci, ktorých vedie Boží Duch, sú Božími Synmi“ (Rm 8, 14). Dostávajú ducha adoptívnych synov, vďaka čomu môžu volať podobne ako Syn „ABBA, OTČE!“ (Rm 8, 15). To je

Stať sa Božou pšennicou

(sv. Ignác Antiochijský — 29. januára)

Na začiatku 2. storočia, za prenasledovania kresťanov cisárom Trajanom (98—117), putoval do Ríma ako väzeň biskup Antiochie, sv. Ignác. Rímski kresťania, ktorí vtedy tvorili už významnú a vplyvnú cirkevnú obec, mali isté možnosti dostať sa k vládnym kruhom, aby vymohli milosť a prepustenie z väzenia slávneho biskupa Východu. Ale práve tieto snahy a podnikané kroky neboli po vôli Ignácovi. „Svojimi modlitbami som si vyprosil u Boha — písal Rimanom — že mi dovolil vidieť jemu milé vaše tváre, o čom toľko ráz sníval a túžil. Hoci totiž v tejto chvíli som väzňom pre Ježiša Krista, dúfam, že o krátky čas budem Vás môcť osobne privítať, ak mi len Boh dovolí dôjsť do cieľa. Zatiaľ sa všetko dobre začalo, ide iba o to, aby som z Božej milosti mohol bez prekážky dosiahnuť svoj posledný cieľ. Ale vlastne sa obávam, že z lásky ku mne môžete mi týmto činom (prepustením z väzenia, pozn. pisateľa) skôr uškodiť. Vám iste nebude ťažké spraviť to, čo mienite urobiť, ale zato mne bude ťažko prísť k Bohu, ak sa nado mnou nezľutujete.“

Sv. Ignác si prial, aby zo svojej smrti ako väzňa a zajatca pre Krista, urobil svedectvo, vyznanie, čiže aby dosiahol korunu mučeníctva. „Verte mi — písal ďalej — ak prestanete sa prihovárať v mojej veci, stanem sa uskutočňovateľom Božej vôle, ale ak príslušnou láskou budete sa starať o moje telo, zostanem i naďalej tým, čím som, to jest prázdny zvukom.“

Takéto pranie biskupa z Antiochie vyplývalo z jeho hlbokého premýšľania a pochopenia, čo znamená byť kresťanom. „Pokiaľ je niečo viditeľné — písal — nikdy ešte nie je dokonalé: predsa i Boh, náš Ježiš Kristus, žiari väčším bleskom, odkedy sa vrátil k Otcovi. Kresťanstvo — to nie sú pekné slová, ale skutočná dokonalosť.“

Neviditeľná dokonalosť, duchovná skutočnosť, vnútorná sila, čin proti pekným slovám, čiže „prázdny zvukom“ — to sú hodnoty, ktoré viedli Ignáca k nebeskému cieľu. Zemský život bol preňho iba počiatkom, náznakom, nedokonalým obrazom opravdivej skutočnosti u Boha v nebi. „Práve iba teraz začínam byť naozaj Kristovým učeníkom. Nech teda nijaká bytosť sa netrápi pre mňa a mi neprekáža, aby som mohol vlastniť Ježiša Krista.“ Ďalej dodáva: „Keď svet už nebude vidieť moje

telo, až vtedy sa naozaj stanem Kristovým učeníkom.“ Pre svätého biskupa Ignáca prechod z dočasného, zemského života do večného, od viditeľných vecí k neviditeľným skutočnostiam je čosi také samozrejmé, také jednoznačné, také absolútne pravdivé, že vo fakte smrti vidí bezpečnú bránu k stretnutiu s Kristom, svojim Spasiteľom. A tak smrť preňho nie je bolestnou rozlúčkou, nehrozí sa jej, hoci vie, aká strašná smrť ho čaká, že bude predhodený divým zverom v cirkuse, aby ho roztrhali pre zábavu divákov. Mučenícka smrť je skutočne svedectvom, vyznaním, kde už nie sú potrebné nijaké slová.

Svoju smrť popisuje podľa vzoru prípravy a prinášania eucharistickej obeti: „Dovoľte mi stať sa pokrmom divých zvierat, lebo ich prostredníctvom prídem k Bohu. Som Božou pšennicou a keď ma na múku zomelú zuby divých zvierat, stanem sa čistým Kristovým chlebom. Preto radšej vy podnecujte tieto zvery, aby sa naskutku stali mojím hrobom; nechže nezostane ani čiastočka z môjho tela, aby som po smrti nikomu nebol na ťarchu.“

Proces strácania sa zo scény viditeľného sveta, z pozemského života sv. Ignác chápal dokonale po kresťansky. Možno povedať, že sa stal sám eucharistickou podobou kristovej obeti, zomleťou „Božou pšennicou“, pod ktorou zostávala neviditeľná, duchovná skutočnosť, jeho podstata, jeho čistá svätá duša, tak ako pri eucharistickej premene sa podstata chleba a vína mení na samého Krista. Podľa jeho slov až vtedy „začína byť naskutku Kristovým učeníkom“.

Takáto túžba Antiochijského biskupa vyplýva z faktu, že sa stal kresťanom, teda z krstných záväzkov, ktoré bral smrteľne vážne. Krst bol preňho „živou vodou“. Píše: „Nenachádzam už nijakého potešenia ani v zničiteľnom pokrme, ani v rozkošiach tohoto života, túžim iba po Božom Tele, po Chlebe, to jest po Tebe, Ježišu Kriste a po nádeji, to jest po Tvojej čistej krvi, po nepomíňajúcej láske.“

Ignácova viera nás naplňuje veľkou radosťou, hoci úzkosť nám zvierá srdce pri pomyslení, akou smrťou skončil svoj život. Žijeme pred vstupom do tretieho tisícročia a sv. Ignác žil na rozhraní 1. a 2. storočia. S veľkou radosťou konštatujeme, že v jeho i v našej viere je dokonalá zhoda. Cirkev vo

svojom učení o kresťanskom živote, o kresťanskej dokonalosti, o smrti ako bráne ku Kristovi a večnému duchovnému šťastiu, v učení o eucharistii — verí a vyznáva dnes tak, ako veril a vyznával sv. Ignác a všetci kresťania v 1., 2., 3. . . storočí až po dnešné časy. V týchto pravdách Cirkve nikdy nič nemenila a nezmení ani v budúcnosti. Budme vďační Bohu i našim rodičom za túto vieru, posilňujme ju a upevňujme, ale hlavne žime podľa nej.

Sv. Ignác došiel do slávy ku Kristovi mučeníckou korunou. Od nás nikto nežiada dnes až takúto obeť, vlastného života. No je nutne potrebné žiť kresťansky, uvedomelo, prakticky, každý deň i celý život. Naša zemská skutočnosť, náš Bohom vymeraný čas je veľmi vážna vec, lebo len cez ňu sa môžeme dostať k Bohu. Naš horlivý kresťanský život je zárukou našej slávy u Boha aj bez mučeníckej koruny.

Mučenícka smrť hoci ako bolestná, plná úzkosti a utrpenia, je niekedy predsa len otázkou pomerne krátkeho času, ale žiť denne, celé roky a desaťročia s ťažkým bremenom na pleciach — to je tiež mučeníctvo, mučeníctvo všedného dňa, opravdivé kresťanské hrdinstvo. A toto hrdinstvo od nás vyžaduje nemalé obete, ktoré niekedy nemajú konca. Ide však o to, aby sme to bremeno niesli s Kristom, aby bolo vykúpiteľskou cenou pre našich najbližších a pre okolie, ktoré dnes často zabúda na normálny kresťanský spôsob života a pohrda ním ako takým, čo sa už nehodí do dnešných čias, životom obety, lásky, ktorý žiada od nás Kristusa a aj vlastný záujem večného šťastia u Boha.

R. A. SLAVICKÝ

MODLITBA

V zlatistom šere chrámu
samučkú samu
stretám ju ako šepce
malému Ježiškovi —
Z ikonostasu i dospelí svätí
počúvajú
tú rozprávku bez konca. . .

Život je kováč,
kladivom siaha na podkovu
a ohýba ju ďalej.
Ona sa nevzdá:
Ako hviezda
znovu a znovu
vchádza do Tvojho príbytku, Pane,
vyžiariť paprsky, žiale.

V šere starého chrámu
ikona skvie sa v ráme,
posledná svieca
v stareckých očiach hasne.

Ó, Pane,
ja modlím sa za ňu
ústami básne:
Žiť večne je nadovšetko krásne.

Jozef HAVRAN

Kronika otca biskupa

- o 17. 12. 1991 Návrat z biskupskej synody z Ríma
- o 24. 12. Slávnostné večerierie so svätou liturgiou v katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa
- o 25. 12. Celebroval dve slávnostné sv. liturgie v Prešove
- o 26. 12. Celebroval dve slávnostné sv. liturgie v chráme Narodenia P. Márie v Košiciach
- o 28. 12. Účasť na biskupskej konferencii Slovenska v Slov. Lúpci
- o 30. 12. Poskytol novoročný rozhovor pre Slovenský východ.

POMOCNÝ SVÄTIACI BISKUP PRE PREŠOVSKÚ EPARCHIU

Už po redakčnej uzávierke tohto čísla sme dostali radosnú správu, že Svätý Otec Ján Pavol II. vymenoval

o. Milana Chauturu, CSsR

za pomocného biskupa pre prešovskú eparchiu. Otec Milan sa narodil 4. septembra 1957 v Snine, detstvo prežil vo Veľkej Poľane. Po maturite v roku 1976 na Gymnáziu v Humennom bol prijatý na Cyrilometodejskú bohosloveckú fakultu v Bratislave. Za kňaza bol vysvätený 14. júna 1981. Pôsobil vo farnostiach Borov—Medzilaborce, Šmigovec a od 1. júla 1989 Porúbka.

Dňa 1. mája 1990 bol zvolený za hlavného predstaviteľa (viceprovinciála) rehole redemptoristov východného obradu v ČSFR.

V budúcom čísle „Slova“ prinesieme s o. Milanom obsiahly rozhovor.

O ceste do USA

V minulom roku navštívil náš o. biskup mons. Ján Hirka okrem Ríma aj Spojené štáty. Hoci odvtedy uplynulo už niekoľko mesiacov, naši čitatelia nie sú o tejto jeho ceste informovaní. Poprosili sme o. biskupa, aby nás aspoň stručne oboznámil s jej priebehom.

— V USA som bol na pozvania Jeho Excelencie Mons. Thomasa V. Dolinaya, pittsburského arcibiskupa. Dňa 26. augusta 1991 sme spolu s o. Vladimírom Tomkom, ktorý ma sprevádzal, prileteli na Kennedyho letisko v New Yorku, kde nás veľmi srdečne a bratsky privítal pomocný biskup pittsburskej arcidiecézy, Mons. John M. Bilock spolu s biskupom diecézy Passaic, Mons. Michaelom J. Dudickom. Celý priebeh našej trojtýždňovej návštevy bol dokonale pripravený a takmer na minúty rozpočítaný bez takzvaných hlučných miest.

Každý deň bol vyplnený stretnutiami s biskupmi, kňazmi, návštevami farností, rehol'ných spoločenstiev, škôl a pod. V tomto najmä Mons. J. Bilock sa ukázal ako perfektný a obetavý organizátor, sprevádzajúci nás počas celého nášho pobytu.

Moja vizitácia začala u arcibiskupa Mons. Stephana J. Kociska, ktorý je už na dôchodku, bývalého metropolitu pittsburskej arcidiecézy.

Veľmi pekným a hlbokým zážitkom bola pre mňa účasť na najväčšej odpustovej slávnosti severoame-

rických gréckokatolíkov v Uniontowne, na hore svätej Makriny, kde majú kláštor baziliánky. Tento odpust trvajúci tri dni považujú veriaci za vec svojho srdca a schádzajú sa na neho zo vzdialenosti až tisíc či dvetisíc kilometrov. Pri jednej svätej liturgii som tam predniesol aj homíliu, ktorú prenášal aj americký rozhlas v rámci náboženského vysielania.

Navštívil som pittsburský seminár sv. Cyrila a Metoda, mnoho farností ako napr. v Lyndare, Warrenne, päť farností a gréckokatolícku školu v Yongstowne v štáte Ohio. V meste Butler som sa stretol s komunitou rehole benediktínov, v diecéze Passaic s gréckokatolíckymi karmelitánkami a takisto aj s františkánmi východného obradu, v New Yorku so služobnicami Nepoškvrnenej Panny Márie.

Veľmi srdečná atmosféra bola na recepcii usporiadanej pri príležitosti tejto návštevy v meste Clairtone, na predmestí Pittsburgu, na ktorej bolo pozvaných až 500 hostí.

Bol som veľmi rád, že sme mohli navštíviť aj pána biskupa Michala Rusnaka v kanadskom Toronte, a na vlastné oči obdivovať prekrásnu katedrálu, ktorú dal postaviť náš rodák Štefan Roman.

Okrem kalifornského biskupa Juraja Kuzmu mal som tú česť sa stretnúť so všetkými biskupmi amerických gréckokatolíkov v USA. Nemôžem pritom nespomenúť ani na milého Mons. Andreja Patakiho, biskupa parmskej diecézy.

Bol som nadšený ich srdečnosťou a bratskými prejavmi lásky ako aj ich starostlivosťou s akou sledujú život u nás. Na chvíľe tam strávené mi zostali krásne spomienky. Denne na nich pamätám vo svojich modlitbách a prosím nášho nebeského Otca, aby ich zahrnul svojimi požehnaním a milosťami.

Domov sme sa vrátili 16. septembra unavení, ale plní dojmov a duchovných zážitkov a s istotou, že puto, ktoré nás spája je láska k Ježišovi Kristovi, a to nemôže žiadna vzdialenosť oslabiť.

ZAPOJME SA DO DUCHOVNEJ OBNOVY

Drahí bratia a sestry! Pozývame Vás týmto listom ku aktívnemu, zaniietenému zapojeniu sa do duchovnej obnovy nášho národa. Každý mesiac v roku bude mať svoju vlastnú tému. Januárová téma znie: „Prečo som kresťanom?“ Vyzýva nás uvedomiť si, čo to pre nás znamená, že sme kresťanmi, čo pre nás znamená Ježiš Kristus, ktorého meno nosíme. Určené témy budú však otvorené a umožňujú, ba priamo vyzývajú k rozmanitej aktivite tak na úrovni osobnej, ako aj vo farnostiach, náboženských skupinách, v reholiach i v školách, na pracoviskách i v kultúrnej oblasti — dá sa povedať, že všade. Tak ako pri stavbe chrámu nestačí len dobrý projekt, ani pri duchovnej obnove nestačia len plán a témy na celý rok. Potrebné je, aby sme sa všetci do tejto obnovy zapojili so všetkými svojimi darmi a schopnosťami.

Zapojme sa preto živo a s opravdivým záujmom všetci do tohto ďalšieho roku duchovnej obnovy. Vidíme v ňom veľkú možnosť, ktorú nám Pán Boh dáva: veď nechýbalo veľa a boli by sme duchovne dodýchali. Ak nepomôžeme oživiť a rozvinúť našu — zväčša ochromenú vieru, ak sa pre nás nestane Ježiš Kristus jednoznačne Učiteľom života, tak zakrátko môžeme zmiznúť z mapy kresťanských národov — a strata viery obyčajne predchádzala i stratu existencie. . .

(Z pastierskeho listu biskupov Slovenska k 1. 1. 1992)

Desaťročie duchovnej obnovy

Desaťročie duchovnej obnovy Slovenska je úzko späté s celosvetovou novou evanjelizáciou katolíckej Cirkvi, ktorou sa pripravuje na vstup do 3. tisícročia.

Slávnostné začatie tejto obnovy sa konalo dňa 15. septembra 1991 v národnej bazilike P. Márie Sedembolestnej v Šaštíne za prítomnosti slovenských biskupov, kde boli požehnané sochy Sedembolestnej Matky, patrónky Slovenska, a tiež kópia klokočovského obrazu Panny Márie.

Typickým zdobením všetkých grécko-katolíckych chrámov sú výsadne obrazy a jeden z dôvodov posvätenia obrazu (nie náhodou ikony Klokočovskej Panny Márie) je práve tento.

Prv ako sa hlbšie zamyslíme nad významom tohto svätenia v polovici septembra minulého roku, zastavme sa aspoň na chvíľu, pri histórii tohto obrazu. Z textu kópii zázračnej ikony v Klokočove sa dozvedáme: „Skutočná ikona Bohorodičky, v roku 1670 v chráme dediny Klokočov patriacej k Vinianskemu zámku v Hornom Uhorsku, pred zrakmi mnohých veriacich slzila a neskôr, keď ju akýsi heretik nožom prebodol, zalievajúc sa slzami, plakala.“ Na zadnej strane ikony je zaznamenané, že je kópiou a že ju podľa originálu namaľoval v roku 1769 F. Kramer vo Viedni. A táto kópia zázračnej ikony bola dňa 12. marca 1769 rakúskym cisárom darovaná mestu Prešovu namiesto originálu. Terajšia posvätená ikona je druhou kópiou, ktorú pre Klokočov namaľoval z prešovskej kópie významný maliar Ignác Rožkovič.

Originál a prvá kópia boli bez koruny na hlavách Bohorodičky a Pána Ježiša. V roku 1948 za veľkej účasti veriacich bola druhá kópia korunovaná pomocným biskupom Dr. Vasilom Hopkom. V súčasnosti prvá kópia obrazu sa nachádza ako oltárna ikona v kaplnke prešovského biskupa, avšak originál klokočovskej ikony t. j. pôvodnej ikony, ktorou presväta Bohorodička prehovorila v našej cirkvi k veriacim v roku 1670 je napriek úpornému hľadaniu nateraz nezvestný.

Posvätenie obrazu druhej kópie ikony Klokočovskej Panny Márie v Šaštíne má za cieľ pomôcť duchovne sa obnoviť, znovuzrodiť, napojiť sa na toho, ktorý dáva schopnosť zmeniť v nás to, čo sa rokmi zaprášilo či znečistilo naše vnútro. Mária je mostom k Ježišovi a prostriedkom k nádeji Boha. Preto nám autorita cirkvi dáva Máriu za príklad i prostriedok spasenia.

Nadobudnime i my presvedčenie Cirkvi, že Panna Mária skrze svojho Syna sa stane v našich dňoch počiatkom lepšieho sveta, v ktorom bude menej nespravodlivosti, menej šliapania po slabých, menej

nenávisť, zloby, smilstva, žiadostivosti, násilia, menej slz, menej opustených detí, menej detí pošliapaných v lone vlastných matiek. A zároveň skrze ňu bude vo svete viac lásky, spravodlivosti, ochoty k obetiam pre bližného v nešťastí. Bude viac čistých a ideálnych mladíkov a dievčat, viac verných mužov a žien, obetavých otcov a matiek. Bude oveľa menej opustených starcov a stareniek, bude viac kňazských a rehoľných povolání. Aj naše kostoly budú plnšie, aj ľud pokročilejší, aj ľudstvo vo väčšej zhode. . .

Boh by mohol spasiť svet aj bez Panny Márie, ale nechcel. On by mohol Pannu Máriu aj s jej Synom vrátiť bez pomoci kohokoľvek aj do dnešného sveta, ale ani to nechce. Ako kedysi žiadal dobrovoľnú Máriinu spoluprácu, aby svetu daroval Spasiteľa, tak dnes žiada od nás dobrovoľne našu spoluprácu, aby dnešnému pokoleniu vrátil Máriu, ktorá vo svojom náručí drží Ježiša.

Aj sama Panna Mária, ktorá nám darovala svojho Syna veľkodušne, žiada od nás, svojich ctiteľov, aby sme sa stali jej spolupracovníkmi. Nepraje si, aby sme sa zatvorili sami do seba tešiac sa z toho, že sme našli Ježiša, Ona od nás čaká, že sa so svojím šťastím podelíme aj s inými. Láska k nej a jej Synovi nám vnukne, akým spôsobom privedieme ľudí svojho okolia k nej a jej Synovi, aby ju poznali, obľúbili si ju a aby sa k nej utiekali so svojimi potrebami.

Toto všetko robme s presvedčením, že kresťanstvo, ktoré svetu ponúka Máriu ako Matku a Krista ako brata — Vykupiteľa, nikdy nezlyhá vo svojom poslaní. Presvedčíme sa, že naša námaha nebude márna. Sami budeme svedkami, že aj dnes je Mária najistejšou cestou k lepšiemu a šťastnejšiemu svetu, k svetu v ktorom Kristus bude učiteľom, vodcom a kráľom — a Ona, jeho Matka, našou Kráľovnou, Orodovnicou a Matkou našich srdc a našich duší. . .

V súvislosti s púťou Klokočovskej Panny Márie po našich chrámoch chceme obnoviť zasvätenie nášho národa Panne Márii, ktoré bolo v závere roku sv. Metoda 1985. Význam tohoto zasvätenia je v tom, aby náš národ zachoval vernosť Bohu, Cirkvi, evanjeliu. . . aby sme sa všetci zjednotili v rodinnom živote, pretože aké budú rodiny, taký bude národ. Ak budú rodiny pevné, verné, nerozlúčiteľné, nikto národ nezničí. A pevné rodiny vtedy, ak v nich bude výchova podľa Božích prikázání, ak v nich budú pestované kresťanské čnosti.

Žiť katolícky znamená žiť v posväcujúcej milosti. A sila našej Cirkvi záleží na

duchovnej sile veriacich, ktorí žijú v tejto milosti. Natoľko bránia Cirkev, natoľko bránime v duši milosť, natoľko posilňujeme Cirkev, natoľko sme sami pevní v milosti. Správne prežívaná úcta k Panne Márii vteľovaná do konkrétnych skutkov života je záchrannou kotvou pre náš národ.

Počas desiatich rokov duchovnej obnovy má milostivý obraz Klokočovskej Panny Márie navštíviť všetky farnosti a filiálky prešovskej diecézy, aby tak veriaci z celej eparchie mohli sa intenzívnejšie zapojiť do reťaze modlitieb o najvútornejšiu premenu ľudských srdc.

Ikona bola privezená dňa 16. septembra 1991 do katedrálneho chrámu, kde zotrvala až do chrámového sviatku „Pokrova“ t. j. do 6. októbra 1991. Následne bola prevezená do baziliky MINOR v Lutine a Klokočova. V súčasnosti obraz Klokočovskej Panny Márie putuje v Prešovskom dekanáte.

V súvislosti s duchovnou obnovou života eparchie Vám postupne priblížime život tých farností, miest a obcí, v ktorých sa práve bude milostivý obraz nachádzať.

Nech nám to pomôže aj takouto formou informovanosti spojiť sa v modlitbe s bratmi a sestrami celej našej eparchie.

A. MESÁROŠ

Intenzívny život

Intenzívny duchovný život pulzoval v strážňanskej gréckokatolíckej farnosti aj v posledných dňoch roku 1991.

6. decembra pripravili veriaci pre svoje deti svätomikulášsky večer. Cieľom tohto večera bolo nielen obdarovať deti sladkosťami a rôznymi náboženskými potrebami ako napr. obrázky, knižičky, ružence a pod., ale aj oboznámiť mladých gréckokatolíkov so životom tohto svätca. Mikuláša, ktorý sa predstavil v takmer autentickom oblečení, prišiel pozdraviť aj chrámový detský zbor, ktorý pod vedením manželov Dolhomutových účinkoval aj 25. decembra na vianočnej akadémii.

27. decembra pripravili strážňanskí farníci v spolupráci so Spolkom sv. Cyrila a Metoda besedu o púti do Svätej Zeme. Takmer dvojhodinovú besedu viedol účastník púte o. Emil Zorvan, titulárny dekan z Michaloviec, ktorý svoje rozprávanie ohoťal premietaním viac než 150 zaujímavých diapozitívov.

(po)

60 ROKOV PRAŽSKEJ FARNOSTI

Šesťdesiate výročie založenia pražskej gréckokatolíckej farnosti oslávili v deň chrámového sviatku — 24. novembra minulého roka — v chráme sv. Klementa. Na Slávnosti sa zúčastnilo veľa veriacich z Prahy a jej okolia, rehoľníci, sestričky i bohoslovci. Medzi vzácnymi hosťami bol aj libanonský veľvyslanec v ČSFR pán Joanes Sliman s manželkou.

Oslavy boli o to slávnostnejšie, že na koncelebrovanej sv. liturgii sa zúčastnil aj apoštolský nuncius Vatikánu arcibiskup Giovanni Coppa. Svätú liturgiu slúžil a kázal o. Jozef Kusý, biritaulista z Rádu sv. Lazara Jeruzalemského, o. Vasil' Dovhanjuk, spiritual bohoslovcov z Ivano-Frankovskej (Stanislavovskej) eparchie, ktorý je u nás teraz na štúdiách, ďalej o. Vincent Nad', správca farnosti Podhorod', a správca pražskej farnosti kanonik o. Ivan Ljavinec.

K zhromaždeným sa prihovril decentnou češtinou aj apoštolský nuncius. Pripomenul ideu kontinuity a vernosti, ktorá od sv. Petra a jeho nástupcov, akým bol aj tretí pápež sv. Klement, patrón pražského chrámu, pokračovala v diele sv. slovanských apoštolov sv. Cyrila a Metoda a prešla ďalej až do našich čias k dnešnej generácii, ktorá i počas ťažkého obdobia zostala verná sv. Cirkvi, lebo neprestala milovať Krista. Poukázal na mučenícku smrť blahej pamäti prešovského biskupa Petra P. Gojdiča i budúceho kardinála Jozefa Berana, prímasa českého. Zdôraznil, že na základe tejto kontinuity bola založená a zorganizovaná i pražská farnosť, aby pod vedením blahej pamäti ThDr. Vasil'a Hopku, neskoršieho biskupa-trpiteľa, stala sa strediskom zbožnosti gréckokatolíkov Čiech a Moravy. Z tejto kontinuity sa zrodila i vernosť a to vernosť až po mučenícku smrť. Dôkazom tejto vernosti sú nielen sv. Peter a sv. Klement, ale aj mučeníci našich čias. Povzbudil k vernosti, k viere, lebo ona je našim najväčším pokladom. Preto si ju máme chrániť v sebe ako dedičstvo otcov. Apoštolský nuncius v závere príhovoru povedal: „Nech vás sv. Klement žehná, nech sv. Cyril a Metod, ako i vaši mučeníci z čias predošlých i súčasných vás ochraňujú teraz i vždycky. Amen.“

Slávnosť ukončil arcibiskup Giovanni Coppa svojím arciopastier-ským požehnaním a myrovaním veriacich.

Počas sv. liturgie spieval Chrámový zbor sv. Vladimíra pod vedením Štefana Sutku.

o. Štefan Anton SUCHÝ

VYBRALI SME ...

Slovenský VÝCHOD priniesol k Novému roku 1992 názory a želania katolíckych biskupov. Náš o. biskup mons. Ján Hirka pri tej príležitosti povedal:

— Spoločnosť pokračovala po zložitej trnistej ceste k demokracii. Dalo by sa povedať, že ešte zreteľnejšie sa odkryli naše negatívne vlastnosti. Ľudia hľadajú svoje šťastie, ale ako sa môžeme presvedčiť, na to, aby ho získali, nestačí sloboda vonkajšia, ale je potrebná predovšetkým sloboda vnútorná, a človek, ktorý sa stará iba alebo prevažne o majetok, konzum a pôžitky, ktorý nie je schopný ovládať svoje pudy a vášne a podriaďovať ich pravde, nemôže byť slobodný. A práve táto nesloboda značnej časti našej spoločnosti sa výrazne prejavovala v politike, ekonomike, ba aj v kultúre (pozri nechutnú provokáciu časopisu KULTÚRNY (?) ŽIVOT).

Čo ma naplnilo radosťou, to je obetavosť a aktivita našich veriacich, ktorí napriek neradostnej ekonomickej situácii sú ochotní obetavať prostriedky na

výstavbu nových chrámov, ich opravy a rekonštrukcie. Avšak nielen to, ale predovšetkým ich záujem o duchovný život, nárast kňazských povolaní, aktivita mladých, ich púť do Čenstochovej na stretnutie so Svätým Otcom, ale aj ich účasť na našich odpustoch v Lutine, Čirči, Klokočove a inde, zapájanie sa do charitatívnej služby núdznym, rozvoj duchovných hnutí...

(skrátene: red.)

NEVŠEDNÉ CHVÍLE V TORYSKÁCH

Dedinka Torysky leží pod úpäťm Levočských vrchov, kde príroda si ešte zachováva svoju tvár. Dňa 10. novembra 1991 žila v znamení vzácnnej udalosti. Zavítal tu najdostojnejší otec biskup J. E. Mons. Ján Hirka, aby pred zrakmi veriacich posvätil novú farskú budovu. Korunoval tak úsilie tunajších veriacich, ktorí vedení svojím duchovným otcom Petrom Šturakom napriek mnohým ťažkostiam postavili za rok tento skvost dediny. V slávnostné nedeľné dopoludnie privítali v Toryskách najprv procesiu zo susedných Nižných Repáš a potom už každý očakával hosťa najvzácniejšieho. V krásnych krojoch vyobliekaná mládež privítala najdostojnejšieho otca biskupa starým slovanským zvykom — chlebom a soľou. Za účasti kňazov, bohoslovcov a veľkého počtu veriacich slúžil otec biskup svätú liturgiu v staroslovienskom jazyku a kázal. Po svätej liturgii bola posviacka novopostavenej fary. Najdostojnejší otec biskup poďakoval otcovi Petrovi Šturakovi a všetkým veriacim za vynaložené úsilie a vyslovil želanie, ktoré oslovilo každého: „Verím a dúfam, že tento chrám a táto fara bude mať stále mladých a dobrých kňazov.“ A spolu s ním dúfajú všetci, že títo kňazi povedú Boží ľud v Toryskách k dôstojnému Božiemu životu, aby v tejto dedine Božia láska bola pre nich odmenou. Ján KOCUREK

Mariánske kňazské hnutie malo svoje prvé eparchiálne večeradlo v chráme Ducha svätého otcov redemptoristov v Michalovciach. Po spoločnej modlitbe sv. ruženca za prítomnosti sestričiek a mnohých veriacich bolo rozjímanie z knihy Panna Mária kňazom. Počas koncelebrovanej sv. liturgie sa prítomní zasvätili Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie.

(9)

Obec ŠANDAL sa spomína už v roku 1391 a teda v minulom roku uplynulo 600 rokov od prvej zmienky o nej. Leží v mierne kopcovitom teréne Nizkých Beskyd medzi Stropkovom a Šarišským Štiavnikom. Má niečo nad tristo obyvateľov obidvoch katolíckych obradov, ktorí tu žijú vo veľmi dobrej vzájomnej zhode. Jednu nedeľu všetci idú na bohoslužby do kostola, ďalšiu do našej cerkvi. Všetci poznajú obidva obrady a tým sa duchovne obohacujú.

Šandal je filiálnou obcou gréckokatolíckej farnosti Stropkov. Gréckokatolícky chrám Pokrova presv.

Bohorodičky z okolo roku 1700 je obetavosťou veriacich po generálnej oprave. V deň posviacky obnoveného chrámu — 20. októbra minulého roku — zavítal medzi nich o. biskup Mons. Ján Hirka. Privítal ho starosta obce pán Ján Slivka, ktorý zdôraznil, že na oprave chrámu sa podieľali všetci obyvatelia obce.

Hoci počas celého obradu vytrvalo pršalo, veriaci s oduševnením sledovali sv. liturgiu, ktorú o. biskup slúžil s viacerými kňazmi obidvoch obradov.

Text a snímka o. Jozef CVERČKO

Atmosféra jasličkových slávností

POČAS VIANOČNÝCH SVIATKOV v mnohých našich chrámoch pozdravili betlehemske Dieta jasličkovými slávnosťami a akadémiami. Jasličkovú slávnosť s michalovskými deťmi pripravila sestra Jana Mária, mládežníci pod vedením Renáty Firdovej a Jarmily Hreškovej pripravili akadémiu. Hodnotnú akadémiu pripravil aj 25-členný mládežnícky súbor v Trebišove pod vedením Anny Bajuzíkovej.

V CENTRE PREŠOVSKÉJ EPARCHIE, v chráme sv. Jána Krstiteľa pripravila prešovská mládež jasličkovú pobožnosť zo scénok a spevov, ktoré dávajú vianočnej atmosfére čarovnú príchut' dávnej minulosti.

V mladých chlapcoch a dievčatách oživali postavy z pred dvetisíc rokov. Jozef, Mária, Ježiško, valasi, mudrci z Východu, archanjel Gabriel i starý Simeon, ktorý predpovedal spásu celému ľudstvu. Mnohí, ktorí boli účastní tejto jasličkovej pobožnosti, boli očarení nielen postavami z Betlehema, ale zaiste i dobrými výkonomi malých hercov z detského mládežníckeho zboru, ktorý pôsobí pri tomto chráme.

Atmosféra pred jasličkovou bola plná očakávania. Deti sa hrnuli dopredu, aby každý uvidel, čo najviac. Nakoniec však všetci zistili, že sa nemusia tlačiť, lebo dosky pódia boli dostatočne vysoké na to, aby bolo dobre vidieť účinkujúcich zo všetkých strán. Šeptom bolo počuť ešte posledné pokyny, potom zhasli svetlá a

celý chrám sa zahalil do Betlehemskej noci. Priznám sa, aj keď som sa zúčastnil viacerých skúšok, v okamihu, keď osvetľovali reflektory, na biblické postavy vychádzajúce spod ikonostasu, pocítil som na celom tele zimomriavky. V tom okamihu sme boli všetci v roku narodenia Pána a cítili sme živú prítomnosť malého Ježiška. Pomaly sa začal odvíjať dej, ktorý každý z nás prítomných poznal, a predsa to bolo zaujímavé a príťažlivé.

Keď sa príbeh skončil a moderátorka jasličkovej pobožnosti vyzvala prítomné deti, či by nechceli dať nejaký dar Ježiškovi, mali ste vidieť ten zázrak. V priebehu niekoľkých minút sa pódium zaplnilo menšími i väčšími darčekomami, hračkami, cukríkmi, ovocím a pod.

Boh oddávna vie, aké je krásne niečo niekomu darovať. Veď on sám sa nám daroval vo svojom synovi Ježišovi Kristovi. Deti to v tej chvíli aspoň trochu pochopili. Obdarovali Ježiša darčekomami vo svojom blíznom. A tieto dary po skončení slávnosti sme odniesli do detského domova deťom, v ktorých prebýva chudobný Ježiš.

K atmosfére Vianoc sme sa vrátili pre zážitky niektorých aktérov prešovských slávností.

Alica: — Vianoce, ako také, boli v našej rodine takmer nezmenené. Stretli sme sa v radosnej atmosfére pri štedrovečernom stole. V mojom srdci však boli trochu iné.

Dobry pocit som mala zo stretnutia a práce s deťmi z Chorvátska. Na Drienici, kde bola časť detí ubytovaná, sme spolu prežili krásne chvíle. Pred Vianocami však deti odišli domov. Bolo mi smutno za nimi. Za tých pár mesiacov sme si na seba zvykli. Veľmi ma potešilo, keď na Štedrý večer o 21. hodine zazvonil telefón. Na druhom konci sa ozvali známe hlasy detí z Chorvátska. Sanja a Ivana mi priali požehnané Vianoce. V ich hlase bolo poznať radosť z príchodu domov. Túto radosť som preživala s nimi.

Maroš sa s nami podelil o túto svoju nevšednú skúsenosť: — Ako pracovník Charity som spolu s pár priateľmi deň pred Štedrým večerom roznášal darčeky sociálne slabším rodinám. Po viacerých návštevách som k večeru navštívil ešte jednu rodinku na Prostějovskej ulici, ktorá má 8 detí. Aké bolo však moje prekvapenie, keď mi dvere prišla otvoriť hrba detí. Spýtal som sa, či je doma otecko a mamička. Staršie deti mi odpovedali, že nie. A tak som tašku položil v izbe medzi deti a povedal: „Deti, to sú darčeky pre vás...“ V tom okamihu sa detské tváričky rozžiarili a najmenšia z nich, asi štvorročné dievčatko, nahliadnuc do tašky vykrikovalo: „Jéééj...“ Prenikla ma obrovská radosť. Pre tieto deti som bol možno tým Ježiškom, ktorý každoročne pod vyzdobené stromčeky nosí darčeky. Chcel by som dopriať každému, zažiť takú radosť.

A. MESÁROŠ

SLOVO ŽIVOTA

Január 1992

„Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“

(Mt 28,20)

Ježiš krátko pred odchodom z tohto sveta posledný krát zhromažďuje svojich učeníkov. Počas svojho pozemského života im venoval svoju najvzácnejšiu energiu a čoraz väčšími ich zjednocoval okolo seba, až do tej miery, aby sa s ním zjednotili úplne. A teraz, keď sa s nimi lúči, ich posielal do sveta a dáva im plnosť svojej moci, aby pokračovali v jeho poslaní, ktorým je zvestovanie evanjelia a zjednotenie celého ľudstva do jednej veľkej rodiny spojenej v jeho lásku.

Apoštolí sa stretnú s mnohým odporom a ťažkosťami. Ale Ježiš ich povzbudzuje. Aj keď ho už počas svojho pozemského života nebudú viac vidieť, On ostáva s nimi navždy a bude ich podporovať a viesť. Bude ich spájať, ak keď budú roztrúsení po svete, aby vždy mali spolu s ním jednu myseľ a jedno srdce. A tak cez ich apoštolskú aktivitu bude pôsobiť On.

„Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“

Tieto slová, ktoré nie náhodou tvoria záver Ježišovho pozemského života, nám pripomínajú skutočnosť, ktorá je prameňom života a plodnosti Cirkvi: je to stála Ježišova prítomnosť uprostred svojich učeníkov a ich nástupcov. Veď Ježiš nás neopustil, ale je stále s nami, aj keď ho nevidíme telesnými očami. Neustále nás osvecuje svojím slovom, odovzdáva nám svoj Božský život cez sviatosť (predovšetkým Eucharistiou) a vedie nás prostredníctvom svojich pastierov. Ježiš ďalej posväcuje svet cez svojich učeníkov zjednotených v jeho mene.

„Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“

Ako budeme teda tento mesiac žiť Slovo života?

Ježiš vyzýva aj nás, aby sme v prostredí, v ktorom žijeme, svedčili o jeho evanjeliu. Ale aj my, ako apoštolí, a dnes to platí obzvlášť, môžeme zakúsiť, aké ťažké je takéto podujatie a môžeme sa cítiť premožení ovzduším sekularizácie a záplavou zla, ktoré nás obklopuje.

Ježiš nám chce pripomenúť, že je stále medzi nami. Chce nás ubezpečiť, že on

sám bude cez nás pôsobiť. Ak bude On medzi nami, svet nám nebude naháňať strach, pretože on premohol svet.

Samozrejme, že táto nádherná aktívna Ježišova prítomnosť má jednu podmienku, a to, aby sme boli zjednotení v jeho mene.

A preto slovo života tohto mesiaca budeme uvádzať do života takýmto spôsobom: budeme vytvárať podmienky, aby Ježiš bol stále medzi nami. Navzájom si budeme pomáhať žiť toto slovo, a to predovšetkým žitím prikázania vzájomnej lásky. Väčšími budeme dávať pozor na všetko, čo napomáha vzrastu jednoty s našimi pastiermi a v našich spoločenstvách. Príležitosti na to je mnoho.

Keďže sa nachádzame v mesiaci, kedy sa slávi týždeň modlitby za jednotu kresťanov (18. — 25. január), pripomíname motto tohto týždňa, ktoré znie: „Ja som s vami... Idte teda“ (Mt 28, 19.20). Budeme sa teda modliť a pracovať, aby sme my, kresťania zjednotení v spoločnom krste, vydávali svojou vzájomnou láskou svedectvo o Ježišovi, ktorý je prítomný medzi nami. On, Zmŕtvychvstalý medzi nami, je jediný, kto môže vrátiť svetu nádej.

S jeho pomocou a posilnení jeho prítomnosťou vydajme sa na cestu. Kam? Tam, kam nás on vedie, kam nás jeho vôľa smeruje: do práce, domov, do školy atď. A nech ideme kamkoľvek, prinášajme tam jeho, prítomného medzi nami.

Chiara LUBICHOVÁ

PODSTATA NAŠEJ RADOSTI

Sme zodpovední za všetko, čo robíme. Aj za všetky naše túžby, našu predstavivosť, fantáziu, ba aj za našu radosť. Najviac sa tešíme z toho, čo nemôžeme stratiť. Tam, kde je náš poklad, kde je to, čo považujeme za veľmi hodnotné, tam smeruje naše srdce.

V dlhých rokoch útlaku sme túžobne pozerali na horizont slobody. Stále sme celým srdcom prahli po voľnosti. Keď sloboda neprichádzala, už sme sa zmierovali s tým, že sa jej nedožijeme. Ale sloboda zázračne prišla. No nezbavila náš život všetkých ťažkostí, ba niektoré aj pribudli. A nám to berie radosť. Strácame radosť vtedy, ak nemáme správny smer srdca. Ako keby sme očakávali iného mesiáša. Po čom teda máme túžiť, čo máme očakávať?

Kresťania majú na túto otázku najkompetentnejšiu odpoveď. Dal ju náš Spasiteľ, keď nám ukázal, za čo sa máme modliť. Odpoveď je nádherne zhrnutá v modlitbe Otče náš. Prvý okruh prosieb modlitby Pána hovorí o vzdávaní úcty, uctievaní nebeského Otca, jeho mena, o prijatí jeho kráľovstva a jeho vôle. Druhý okruh tvoria dary Božie pre náš život — chlieb, odpustenie, ochrana pred zlom tela i duše.

Keď sa v týchto pekných zimných dňoch budeme modliť Otče náš, uvedomme si, že tu je jadro významu celého nášho tuzemského putovania: sme povolani k veľkej službe a k pevnej nádeji. Hore srdca.

M. STANISLAV

KUPÓNOVÁ PRIVATIZÁCIA JE TU PRE VŠETKÝCH

My, kresťania, máme jedinečnú príležitosť, ako vstúpiť do ekonomiky, ako prinášať nášho ducha a náš rozum do sociálnej politiky podnikov. Nemôžeme zostať bokom, v pasivite. Cirkev čaká na naše svedectvo, že rozvineme jej sociálne učenie účasťou na privatizácii.

Odporúčame vám investičný fond, ktorý založili kresťania inšpirovaní duchom encykliky Svätého Otca Jána Pavla II. Centesimus annus. Je to

NOVÁ SPOLOČNOSŤ, a. s. Košice
IČO 17084555

Prípadné otázky a námety na adresu zástupcu fondu:

RNDr. Peter TRENKLER
Čs. armády 6
040 01 KOŠICE
telefón 095/260 77

Prosperita, a. s.

Košice, Pražská 4

je kresťanský investičný privatizačný fond, ktorý spravujú prevažne členovia Hnutia kresťanských rodín.
IČO 1708 5900

Aký bol Mikuláš v seminári

Šiesty december bol nezvyčajným a radostným dňom aj u nás, v prešovskom seminári. Už ráno sme zbadali, že sv. Mikuláš vstával veľmi skoro. Zastavil sa totiž v našej seminárskej kaplnke a nechal tu veľké prekvapenie. Kým sme ešte spali pomohli mu naše milé rehoľné sestry (ktoré nám okrem iného už druhý rok výborne varia), dovliecť do seminára balíčky (alebo skôr „baličiská“). Nebyť sestričiek tak neviem, neviem. Asi by sme nedostali nič. A v škole nás čakalo ďalšie prekvapenie. Sv. Mikuláš zase zavítal medzi nás. A keby sám — ale s primeranými sprievodcami — anjelom a čertom.

Anjel je anjel, ale čert, ten veru mal aj chvostík a palicu na „odmeňovanie“ neposlušných. Našťastie anjel mal vo svojej pochvalnej knihe zapísaných oveľa viac dobrých skutkov, než čert vo svojom registri hriechov a trestov. Keďže my sme svoju odmenu dostali už ráno, sv. Mikuláš odmeňoval našich spolužiakov a spolužiačky z radov laikov. No prekvapeniam konca nebolo . . .

Večer totiž prišiel sv. Mikuláš medzi bohoslovcov zas. Utrpel úraz, takže ho odviezla sanitka a naša infirmárka veru nezaváhala. Naši profi — amatéri ošetrovatelia ho za päť minút postavili na nohy. A veru, dalo to zabrať, veď on vám bol viac než 2-metrový.

Tým sme si vyslúžili ďalšie balíčky, ale pod podmienkou, že sa polepšíme. Aby sme sa sv. Mikulášovi odvdčili za jeho mimoriadnu starostlivosť, pripravili sme program scénok a piesní, na ktorom sme sa zabavili i poučili a všetci v duchu zamysleli — predsavzali, o rok chceme byť lepší.

Janko LEMES
Janko OSTAPČUK

GRÉCKOKATOLÍCKE BOHOSLUŽBY V NITRE

Duchovná správa Gréckokatolíckej farnosti v Bratislave oznamuje, že pod jej záštitou bývajú pravidelne sv. liturgie aj v chráme sv. Štefana na Párovskej ulici v Nitre a to každú nedeľu o 18. hodine. Príležitostné sv. liturgie vyhlási kňaz vždy v nedeľu na celý týždeň.

Na túto možnosť upozorňujeme nielen všetkých trvale bývajúcich našich veriacich v Nitre a na jej okolí, ale aj študentov — vysokoškolákov a návštevníkov mesta Nitra.

Z VIACERÝCH STRÁN dostávame správy o vydávaní farských novín, spravodajcov. Jedným z nich je aj ROZSIEVAČ. Je štvrťročník, ktorý vydávajú v Gréckokatolíckej farnosti Narodenia presv. Bohorodičky v Michalovciach a ktorý v tomto roku vstupuje už do druhého ročníka. Tieto farské noviny rediguje Ing. Michal Boka a Ing. Emil Riník, ilustruje J. Riník.

MÁTE UŽ

GRÉCKOKATOLÍCKY KALENDÁR NA ROK 1992?

Vydal ho Spolok sv. Cyrila a Metoda a môžete ho dostať na farských úradoch alebo v spolkových predajniach BYZANT v Prešove, Michalovciach, Poprade.

INZERCIE V SLOVE

predovšetkým plošné, pre organizácie
a podnikateľov začneme uverejňovať
od budúceho čísla.

SLOVO — dvojtýždenník gréckokatolíckov v ČSFR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha v Trnave. Vedúci redaktor: Blažej Krasnovský. Redaktori: Katarína Mal'učká, Anton Mesároš. Redakcia: 080 01 Prešov, Hlavná 1. Tlačia: Duklianske tlačiarne, š. p., Prešov. Grafická úprava a technické zabezpečenie: Neupress. Uzavierka časopisu je tri týždne pred vydaním čísla. Celoročné predplatné 96 Kčs, polročné 48 Kčs. Cena jednotlivých výtlačkov 4 Kčs. Indexné číslo 496 18.